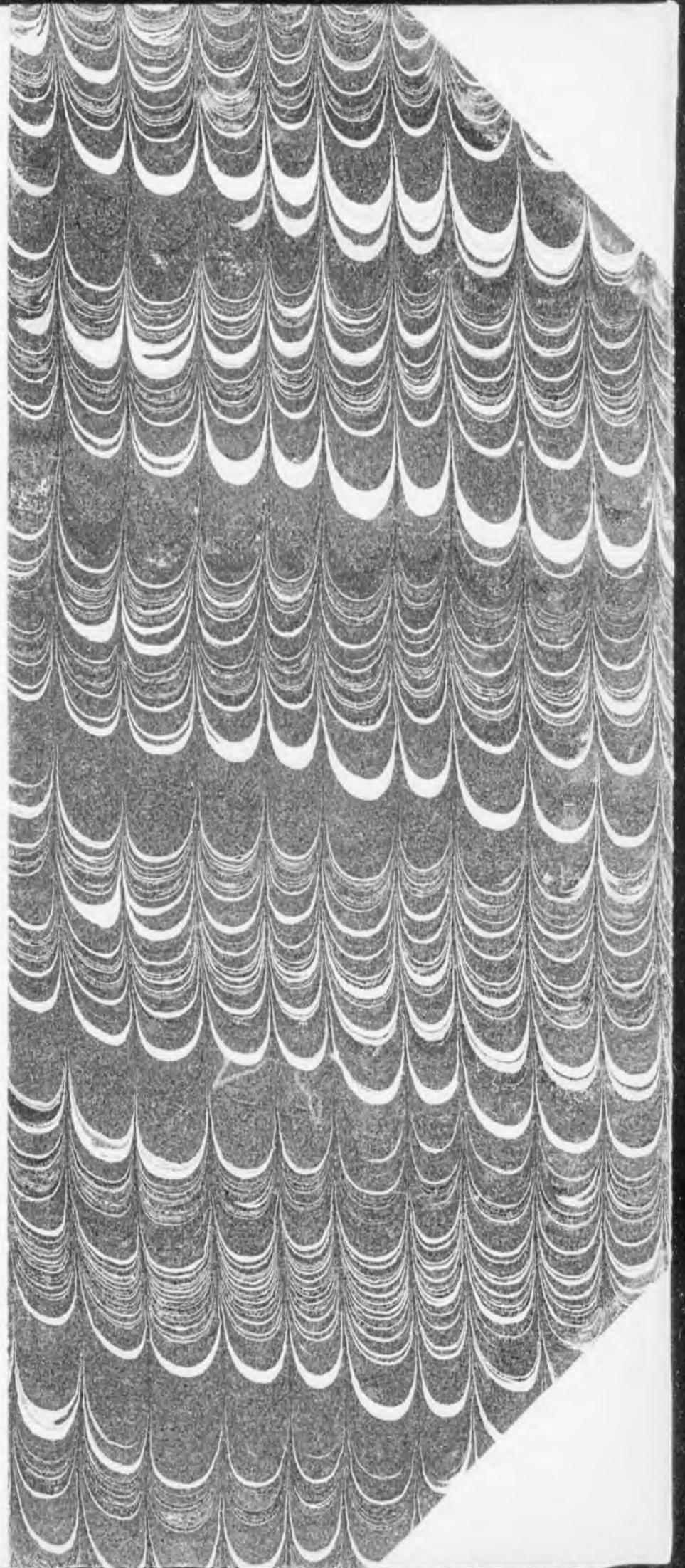

UBL: BKNOOG 215

Roekenoozen

215.

HISTORIE

VAN DE WEERDIGE MOEDER

1821^s S. A N N A,

Beschryvende haer leven en dood
met eenige groote weldaden,
aen haere Dienaers bewesen.

Overgeset uyt het Latyn in onse Nederland
sche Taele, door WALTERUS BORN,
Carthuyser tot Moninckhuysen.

T' A N T W E R P E N,

By FRANCISCUS IGNATIUS VINCK, Boek-dru-
ker en Boekverkooper, woonende in het
Klapdorp in de vyf Ringen.

TOT DEN LESER.

DEN H. Apostel Paulus zegt in zijnen eersten Brief tot de Corinthianen aen't 14 Capittel: *Wesstuynen naerduyger / gelyk ik Christus naerduyger sien.* Dese woorden mag den eenen deugdelyken Mensch tot den anderen spreken, en besonderlyk magse de H. Moeder ANNA tot een igelyk wel spreken. En dat woord des H. Apostels is zeer troostelyk, want als wy de Leeringe Christi in't H. Evangelie, ende zyn alderheyligste Leven sien, worden wy verschrikt en besonderlyk om dat Christus zegt by Mattheus aen't 7. Capittel: *Den hiegt die tot het leuen seyt ik nauw / en weynig.* Menschen zyn der die hem vint. Nogtaus op veelderleye manieren nood hy ons daer toe, belovende ons te verligten, te vertroosten, te laven, ende in alle manieren by te staen. En wanneer wy sien dat de H. Moeder Anna, en den H. Apostel Paulus, en andere Heyligen, met Gods hulpe desen engen weg gewandelt hebben, mogen wy met regt wel eenen moet grypen, ende met een vast betrouwen op Godt, desen engen weg beginnen te wandelen, die ons in't voort-gaen licht zal worden. Daerom zyn de Historien en de Legendes der Heyligen beschreven, en daerom worden haere Belden gemaekt, en haer Historien ende Martelien geschildert in de Kerken, op dat wy die voor oogen hebben zouden ende gedenken.

Het hebben Menschen geweest gelyk wy, sy hebben JESUM naer gevolgt met een vast betrouwen, in Broederlyke liefde, in lydsaemheyd, in armoede, in kastydinge haers lichaems, in alle deugden. Godt zal ons ook gratie geven, als wy hem aenroepen om hulp en bystand, met een vast betrouwen, ende niet twyffelen.

M. DERNED.
LETTERKUNDE
TE LEIDEN

HISTO.

HISTORIE

VANDE

H. MOEDER ANNA.

HET EERSTE CAPITTEL.

EMERENTIANA de Moeder van Sint ANNA leeft zeer deugdelyk.

In hoorlehen tyden is geweest in den Lande van Arabien in een kleyn stedecken geheeten Zephor / gelegen twee mijlen van Nazareth / een Jongvrouwe geheeten Emerentiana gedoozen van Koning Bahid, geslagte / die tot Godt seer innig ende zeer behoort was. Dese Jongvrouwe sette haer herte te dien in de huzese Gods te leuen met reynighen haers lichaems ende herte / met groater blytigheden al haer leuen lang / zoo verre als dat Godt haeghlyk waere. Sy hadde hoor gewoonte dikwils te besaeken de Discipelen der heylige Propheten Elie ende Elizei / die woonachtig waeren op den berg Carmelus / ende met hun te spreken van het geestelyk leuen / ende van't gene dat de zielen zalighen aengaet ende diens / wonderlyke dingen / die Godt Almachtig in hoorlehen tyden gebaen ende beuesen heeft in de twaelf geslagten van Israet / besgelyk van menigerley Propheeten te spreken / die Godt belooft heeft. En nament-

Poorte, ende breken die Ytere Poorte der Helle? En wanneer zullen wy jubilerende zingen. Ziet onsen Saligmaker is gekomen, ende alle donkerheyd der duysternisse is verligt. Ik arme Maget ben zeker dat ik moet neder gaen tot onse Vaders, in't voorgeborgt der Hellen, die nogtans in haer leven volmaekter zyn geweest, dan ik ben. Dog een ding verblyd myns droeffenis, want ik hope dat d'ander die van mijnen Geslagte geboren zullen worden, die niet genaken en sullen de stede der duysternisse des helschen voorgeborgts, want naer my korts zonder vertrek, zal opgaen een vergankelyk licht dat verligten zal verloren duysternisse.

Als den Eerweerbigen ouden Vaber Archog gesien ende neerstelyk aenmerkt hadde de woorden ende zeden der Jongvrouwe Emerentiana / zoo herlijche hy hem met haer in den Heere / en zy offerde hem Los-sangen met groote blijdschap haers herten. Dese heylige Jongvrouwe Emerentiana was supber en schoon van lichaem / zy was ook zeer rijk in tybelyke goederen / Ebel van gehoorte / maer veel ebelber van zeden ende deugden. Want met veel penitentie kastijde zy haer lichaem / zy sette haer selven soobanigen regel / datse op seker men niet een woord wilde spreken / als van den Wespertijd af tot den noen toe des navolgenten dag. Ook zoo was zy byn dagen lang in elke welcke / datse geen ander spys nog drank en nam / dan harde en hirtre wortelen van krumden die in de Woestijne / oft op den Welde wassende waeren.

Alle geselschap van Mang ende Vrouwen schoude dese die werelddijk waeren. Zy en zocht niet dan Geestelyke personen / zoo Mannen als Vrouwen / die geestelyk ende goed waeren plagt zy te be-soeken / ende namentlyk de Discipelen der heylige Propheten Eli en Elizei / die op den Berg Carmelus

melus woonden en haer leefden in grante penitentie ook plagt zy dikwils met een geslote Kamer Godt te aenbidben en te dienen. Dagt en was zy ledig dan in den dienst Gods. Zy was den armen gebagtig / en van den tyd af / datse verstant kreeg / tot datse hoorde den raed haerber vzienden ende Magen trouwde en plagt zy geen Mang aen te zien in't aensigt. Waerom het gerugt van haer heyligheyt welke verheyt oer het geheel Land van Judeen.

HET II. CAPITTEL.

EMERENTIANA word ten Houwelyk gegeven aen STOLANUS.

Als de heylige Jongvrouwe Emerentiana in haer 18. jaeren was / vergaderden haer Momhaers / Vrienden ende Magen / en sy beraden hun met malkanberen / en leyden Emerentiana hoor om te houwelyken met eenen Godtzugtigen Man / welken raed zy niet en versmabe / maer zy begeerde eerst hoor't gebiet der hoorseyde Gods dienaar zynen wille daer af te weten want zy had te bozen gepens / in de eynigheyt te leven al haer leven lang en om dat zy niet en wist welken staet Godt behaegelyk was in haeren persoon / haerom reysde zy haesteijk naer den Berg Carmelus / begeerende van de heylige Vabers / die Godt daer dienben in strenge penitencien / dat zy haer innig gebiet hoor haer uytstorten wilsen aen Godt / op dat hy hem geueerbigen wilde / zynen wil ende goed behaegen hier op te kennen te geben / ende te openbaeren. Het welck de V. Vabers al soo haben met groote neerstigheyt.

Ende als zy volherbig bleben in haer geueben

eyens

openbaerbe hem op den berben dag booz hun al-
 len een bzugt van eenen Boom de welcke eenen
 grooten rank hadde / maer soo haest als de bzugt
 daer afgebaen wierd / soo verbzoogbe den rank.
 En terstond wierd een bzugt daer aen gesien / die
 seer schoon was daer den bozen rank aen-gebruikt
 wierd / ombangen met groote klaerheyt / welke
 bzugt soo klaer scheen te zyn / dat het mensche-
 lyk gesichte het selve niet aenschouwe konde. Van
 welk visioen de **V. Dabers** seer ontstelt ende be-
 weegb wierden in hun selven / want sy upt dat
 miraculeus teken niet verstaen en konde den wille
 Gods / in de saken daer sy om ghehen hebben.
 Daerom sy op een nieuw weber met groote neer-
 stigheyt onsen Heere haben dat hy haer te kennen
 geben wylde / wat dat boozse teken bediede.
 Soo is 't geschied op den berben dag boen sy al-
 bus haben / dat daer eene stemme wierd gehoozt upt
 den Hemel / die dat booz genoemde miraciel bedie-
 de / seggende : De groene racke bedied het Houwe-
 lijk, dat in Emerentiana vervult sal worden. De
 vrugt daer af bedied het Kind dat in korte dagen
 van haer geboren sal worden. De dorrigheyt des
 ranks bedied haer onvrugtbaerheyt. De klaerheyt
 door welke de vrugt aen den dorren rank word
 gedrukt, bedied de mogentheyd Gods, door de
 welke dat Emerentiana, in haer oude onvrugtbaer
 jaeren, boven der natuere loop, zal mogen ontfan-
 gen ende baeren een vrugt de welke sal saligheyt
 brengen aen de gansche wereld, welchen Naem den
 boosen geest verdryven sal, ende de **HH. Engelen**
 zullen hem in grooter eeren ende weerdigheyt
 hebben, dat geopenbaert ende verkondigt sal wor-
 den over al de wereld.

Als de heylige Dabers dese miraculeuse stemme
 gehoozt hebben / loofden en ghehenebilden sy Gode
 een-

renbzagtelijk / hun groote klijgtschap met traener
 temperende / gaben Emerentiana te kennen / dat
 sy sonder uytstel na den wille Gods houwelijken
 soude / ter eeren Gods. En sy gaben haer te ken-
 nen / hoe Gode booz haer houwelijken staet sijne
 groote barmhertigheyt aen de wereld toonen wylde.
 Als Emerentiana dit hoorde loofdense Gode / hem
 ootmoedelijk bidde / dat hy hem wylde geweer-
 bigen / om haer te laeten vereenigen in den houwe-
 lijken staet / met sulck eenen Man / die Godebzug-
 tig waere / en die niet anders van haer en begeer-
 te / dan dat tot den wettelijken houwelijk behooz-
 lyk waere / en ter eeren Gods behoozbe / om het
 menscheljk geslacht te vermeerderen tot zinder
 eeren / en alsoo gaf-se haer ganschelijck ober in de
 handen Gods en haer de **Mombars** ende **Vrien-**
 den / om eenen Man te nemen.

In dien tijt was daer een rijck Jongeling van
 groeter faemen / geheeten **Stolamus** / van Koning-
 lijken geslagte / Ebel geboren van sijn jonge da-
 gen opgebaert in de vreesse Gods de welke **Eme-**
rentiana gegeven is in wettigen houwelijk / hy
 haerder **Vrienden** raed van welken sy een bzugt
 kreeg een **Dochter** / die sy **Vismarien** liet noemen.
 En als die vyfthien jaeren oud was / trouwde-se met
Eliud / van welke sy een **Dochter** kreeg die **Eli-**
zabeth hiet / en die houwelijcke aen **Zacharias** den
 oppersten **Priester** / waer af **Joannes Baptista**
 quam : Ten anderen ontfing **Vismaria** en haerbe
 een **Dochter** die **Emin** hiet / de **Moeder** van den
V. Bisschop Serbaes. Ten terten / als Emerentia-
 na in haer een-en-beertig jaeren was / hiel sy booz
 seker / datse booztaen geen kinderen meer en konde
 krijgen / naer den gemeynen loop der natuere / niet te
 min sy verwagte met vieriger begeerten / de heloste
 die haer te bozen toe-geseyt was van den heyligen
 Daber

Daer Archos / als dat he kragt Gods haer beschnen ende brugthaer maeken soude.

Zoo is't gebeurt op eenen tijt als zy in haer slaep-kamer was in haer gebed / ende haer oogen opsteeg / zoo sag zy haer met groote klaerheyt omhangen / ende hoorde een stemme tot haer spreken : Emerentiana ik verkondige u heden groote blydschap, die geschiede zal de gansche wereld, want Godt Almachtig wilt zyn barmhertigheyt wonderlyk thoonen in de kinderen der Menschen. En den tyd is naer by, die hy door zyn Propheten beloofd heeft, want den wortel van Jesse zal zoo bloeyende worden. Abraham zaed zal gebenedyd worden : Davids Throon zal beseten worden : Daerom lieve Dogter hoort toe, want in my spreekt den Geest des levenden Gods.

HET III. CAPITTEL.

6. ANNA word geboren.

Als Emerentiana aan de voozsenbe stemme ende klaerheyt zeer verbaert was / hoorde se nog een ander stemme tot haer spreken / albus : Emerentiana en vrees niet, maer eert uwen Schepper nyt alle uw magt, want door zyn gratie zult gy boven der natueren loop, van Stolano uwen Man een Dochter baeren, van welke Dochter geboren sal worden, dien die voorsien is van Godt, eer de wereld geschapen was van hem nytverkoren boven alle creatueren want Godt glorienselyk in haer werken wilt onbegrypelyke dingen boven alle't verstand der Engelen ende der Menschen, en boven der natueren loop.

Toen sprak Emerentiana : Ik ben Adams Dochter, oud van jaeren, ende alle natuerelykheyt is in my vergaen, daerom en kan ik natuerelyk geen vrugte

vrugte ontfangen. Dog zoo weet ik ende belyde dat by Godt geen dingen onmogelyk is, en ik bidde u doet met my niet na myn verdiensten, maer naer u groote barmhertigheyt, want ik met myn Voorouders menigvuldiglyk tegen gefondigt hebbe.

Toen quam'er nog een stemme / en die riep : Dogter blyft in vrede, want ik moet ook Stolano uwen Man, de mogentheyd en den wille Gods verkondigen. Op dien tijt was Stolanus kintu gereyft om sijn Bresten te besten die in't Delt gingen Weiden. En als hy daer sat in sijn gebed wierd hy omhangen met groote klaerheyt bes' ligts / en hy hoorde een stemme roepen : Stolane vrede zy ons u, staet op en gaet naer huys, en slaept by u Huysvrouwe Emerentiana, die van u zal ontfangen een Dogter, wiens naem openbaer zal worden de gansche wereld.

Als Stolanus dese stemme hoorde wierd hy verbaert ende verwondert / want hy wist dat hy in sijn 71. jaer was en datse beyde onzugthaer waeren / na der natueren loop. Toen riep'er wederom een stemme : o Stolane en wilt niet twyffelen, want by Godt en is geen dingen onmogelyk. En dit zal u een teken der waerheyd wesen ; als gy in u slaep-kamer komt so keert uwe oogen ten hoofte eynde van uwen Bedde, en daer sult gy vinden geschreven vier gulde Letteren sonder Menschen handen.

En als dit geseyt was verdueren de klaerheyt bes' ligts nyt sijn oogen. Als Stolanus dit gehoord ende gesien hadde stont hy op van de aerbe / Gode lobende / en ging naer huys hy Emerentiana sijn Huisvrouw / en toen vertelde zy malkanderen / al dat zy gehoord en gesien hadden / en zy gingen te samen in haer slaep-kamer en vonden dat teken van vier gulde Letteren aen 't hoofte eynde van de Bedste / Anna, die welke te samen gemaect zijn-

de / maken den Naem Anna , die Emerentiana hoort
ontfangen ende haeren soude / waer van zy alle lie-
de Godt loofden en dankte / algheligh verwach-
tende de belofte die hun van Godt beloost was.

Hoort haer na antjing Emerentiana van Sta-
fanus haeren Man / een huzigt uyt sonderlinge gra-
tie Gods : ende verheyde niet groote liegerte den
tyd der gehoorte. En als den tyd nakende was /
reynsbense tot de H. Discipelen op den berg Car-
melus en had hun ootmoedelyk / datse haer geses-
den tot Godt souden stozten vooz haer / dat hy de
huzigt diese huzeg wilde beschermen vooz alle listen
des dyabls / en dat zy die saliglyk mag haeren.
In dien tyd was haer eenen Discipel geheeten Fro-
nos. Als hy Emerentiana sag / soo viel hy op sijn
knien / en riep met luyder stemme : Wie is dese weer-
dige Matroone , de welke my alsoo omvangt ! Eme-
rentiana huzegde : Berweerdigen Vader kent gy my
niet ? Ik ben de oude Emerentiana , u alderoo moe-
digste Dienstmaegd. Hy seghde : O Emerentiana , ik
sien in u groote verholentheyd , boven der natueren
loop. Siet ik segge u in der waerheyd , dat gelyk als
een brandende licht in eenen Lanteirne in de duyster-
nisse licht , ende klaerheyd geeft , zoo zien ik een
schoon Dogterken blinkende in klaerheyd der hey-
lige Engelen , 't welk ik my niet genoeg verwon-
deren en kan , want het is boven der Menschen ver-
stand. Emerentiana seghde : O Berweerdigen Vader
onbegrypelyk zyn de werken Gods , ende onuyt-
sprekelyk is sijne ontfermhertigheyd , de welke hy
nu thoonen wilt de Kinderen der Menschen. Wilt
hem tog herelijck voor u bidden , dat ik dese
vrugt met zaligheyd mag baeren , tot profyt der gan-
scher wereld , door welke hem openbaeren wilt de
goedertierentheyd Gods ons Saligmakers , die nu
ligger dan vyf duysent jaeren ons verholen is geweest.

Als

Als den H. Vader Fronos met zyn anber Mebe-
hroebers dit hoorde / haden zy neerstelijck vooz
haer. En toen wierd'er een stemme uyt den Hemel
gehoort / en die riep : Emerentiana verblyd u , want
u gebed is verhoort , gaet ras t'huys. 't Welk zy
debe / en zy hereyde haer om te haeren.

Als den tyd quam / dat Emerentiana / naer de
belofte des Engels een Dochter haerde / soo geschies-
de dat op den Pynsbag / rade den Engel dzukte
vier Letteren op de hoort des nieuwen gekozen kind /
inhoudende zynen naem ende seghde Anna is haeren
naem. Dese naem slouk op des kinds hoort /
hoken Silber ende Perlen.

Als dit wonderlyk mirakel van den naem in 't
openbaer quam / vooz de Vrouwen die in de ge-
hoorte geweest hadde / soo quam haer eenen groo-
ten hoop volk gesloopen / om de nieuwigheyt te sien.
Onder de welke eenen blinden Ghibber van Jeru-
salem quam gereben op eenen Cellaer / ende agt
van sijne knechten met hem / en hy was gehee-
ten Serael.

En om dat hy met zijne vleeschelijcke oogen
siet Ammen naem niet sien en konde / liegerte hy
met ganschert herten den naem met sijn handen te
tasten. En om dat hy een Obersten van de Stadi
Jerusalem was / dierf Emerentiana des kinds
Naem hem niet weygeren.

Als hy den naem met zyn handen getast had-
de / ende dien uyt bebotie opzichten ende kussen
wilde / soo gebiel 't dat hy met de selve hand eerst
sijn oogen roerde / de welke van stonden aen ver-
licht wierden / en hy wierd ziente / die te hozen
niet gesten hadde / want hy was blind gekozen.

Als den Ghibber in den weerbigen Naem van
Sint Anna sag in soo groote klaerheyt / als
hoortschreven is / soo wierd hy met een groote
lyghschap

lijbschap en verwonderinge roepende / en seyde :
Gebenedyd zy Godt van Israël.

HET IV. CAPITTEL.

Sint ANNA diend vyf jaeren in den Tempel van
Jerusalem, met de andere Jongvrouwen.

Hier naer / Emerentiana met Anna haer Dog-
ter te Bethlehjem quam wonen / soo quamen
haer de Priesters des Tempels van Jerusalem en
ontfongen Sint Anna met groater eeren dan haer
Moeder doen zy maer d'yn jaeren oud was / en zy
bragtense met groote eereveerbigheyt ende lof te
Jerusalem in den Tempel / om Godt haer te die-
nen met de andere Jongvrouwen die haer woon-
den / onder de welcke Anna sonderlinge voer ging /
ende was in de Liefde Gods / ende in alle deug-
den nact ende dag innig ende beboot in haer
geheten / ende zy was ook zeer neerstig om te
leeren haer handwerk / haer toe zy geozbineert
was. Want de Jongvrouwen die in den Tempel
dienben plegen de Priesters klederen ende kleyn-
dien / die zy in den dienst Gods bestyden / te was-
schen / te naeyen / ende reyn te houden.

Ook plagt Anna als zy alleen was / dagelijck
op haer knien te sitten / met gebouwen handen /
sugtenbe tot Godt upt groote bebotie. Als't mit-
bernagt was stontse op van haer sette / ende had
op haer knote knien met gebouwen handen / ende
haer ogen opgeslagen naer den Hemel / en seyde :
o Alder-regtveerdigsten Godt van Israël, myn Con-
scientie gesft getuyge, dat wy u grootelycx verto-
rent hebben, en dat gy daerom soo lange u ontferm-
hertigheyt van ons gekeerd hebt: Maer, o lieven Hee-
re hoelange sal uwe gerechtigheyt van ons keeren uwe
ont-

ontfermhertigheyt, die gy gesworen hebt onsen Va-
der Abraham, u zelven ons te geven. Heere en wilt
niet gedagtig wesen onser Ouders boosheyt, maer
laet uwe ontfermhertigheyt over ons schynen. Heere
gedenkt onse Vaders, ende uwe Vrienden, Abra-
ham, Isaac ende Jacob, ende u groote ontfermher-
tigheyt, die gy haer belooft hebt. Ik bidde u lieven
Heere, verhoort dit gebed mynder Jongheyt, ende
en wilt myn gebed niet versmaden, al ben ik kleyn,
want gy zyt mynen Vader die my geschapen ende
gemaekt hebt, ende daerom zullen u mijn lippen lo-
ven inder eeuwigheyt, ende nu ook in myn jonge
jeugd, ende als ik oud worde, zoo zal ik u sterker
loven ende belyden, ende zal gedagtig zyn uwe
grootte ontfermhertigheyt ende goedertierentheyd,
ende zal die verkondigen al den genen die in u ge-
looven. Als ANNA albus ende veel meer besgelyck
geheten hadde / wierd zy moede ende ging op de
knote aerbe een weynig liggen rusten.

HET V. CAPITTEL.

S. ANNA verliest haere Ouders.

Als Emerentiana de Moeder van S. Anna 78. jaer-
ren oud was / seydense tot Anna haer Dogter :
Ziet myne dagen zyn gepasseert, en 't is tyd dat ik
ruste met mijne Ouders daer ik afgekomen ben, en
ik begeere dat gy my begraeft by Stolanum uwen
Vader. o Lieve Dogter gedenkt de groote berm-
hertigheyt die Godt met ons gedaen heeft, ende nog
doet. En verbeyt verduidelyk den tyd der gratie die
ons Godt belooft heeft, al is't dat hy wat lang ver-
toeft. Onderhoud Gods geboden, en weest den ar-
men goedertieren, troost de bedroefde, gaet by oude
en wyse lieden om raed, en weest dankbaer uwen
Schep-

Schepper van alle zijne gaven, die hy u ende alle menschen gegeven heeft. Weest ootmoedig, ende en vergeet niet den uyttersten dag uws levens, maer bereyd u vlytelijk daer toe.

Als Emerentiana haer Dogter Anna albus leerde quam de doob ende hond haer tonge / soodanig datse niet sprekken konde. Toen Anna dit sag begast sy bitterlyk te weenen / en Godt te kicken hoor haer. Alsoo ruste Emerentiana in Godt / aensiende Aona haer Dogter met een byzigh aensigt / regt oft sy lagte / en haer meke gaf sy haeren geest. Toen bede Anna bergaberen alle die van haeren kloeke waeren / en sy begroevense met groote weerbighyghd by haeren Man / gelijke begerde hadde.

HET VI. KAPITTEL.

De H. ANNA begeest haer ten Houwelyk.

Als Aona aythien jaeren oud was / trouwde naer haer vrienden raed / met een godbzugtig Man die Ebel van gekoozte was als van Koning Davids geslagte / en hy was geheeten Joachim / die rechtveerdig leerde in de vrees, Gods / sijn gehoben onderhoude / en hy was kernhertig tot den armen. Want men leest van hem: dat hy toen hy byschien jaeren oud was sijn tydelijk goet in bynen beelde. Het een deel gaf hy aen den armen / het ander aen den Tempel / en van't derde deel leerde hy met sijn huysgesin. En toen hy 21. jaeren oud was troude hy Aona tot een hunsbyzouwe / die welken den armen hoben maeten goet was / en sonderlinge de krankhen ende melnensen / en zy woonde in Nazareth dat een kleyn steden was in Galileen / in't welk den Engel Gabriel haer Dogter Maria verkondigde / datse ontfangen ende kieren soude den Sone Gods.

Saa

Soo leerde van Aona in alle beugben / ende las de H. Schriftuere / haer sy haer in oeffende. En't gebiedt op eenen tijt datse las / hoe Tobias sijnen Sone leerde / waer't dat hem Godt veel goet ende tydelijke gaben verleenste / dat hy dat den armen mitbeijde meebeteyden soude / van welcke woorden sy beweegt wierd in't herte / en sy bogt in haer zelven: *o Heere hoe overvloedelyk hebt gy my voorzien van alle dingen die my nootdrustig zyn: ik en ben u immers niet dankbaer genoeg daer van geweest, ende ik en heb dese niet vervult naer myn vermogen.* Als sy dit albus in haer zelven sagte / zoo quam Joachim haeren Man in huns / en sag aen haer aensigt / dat sy byzigh was / ende hy seide tot haer: *o Myn alderliefte, waerom zyt gy dus droevig? Sy antwoorde: Om dat wy de geboden der heylige Schriftuere dus lange niet vervult en hebben.* Ende sy liet hem lesen dat sy van Tobias gelesent hadde / als hy't gelesent hadde seide hy: *Wat dunke u, wat zullen wy doen? Sy seide: My dunke om dat ons Godt veel goeds verleent heeft, dat wy dat selve in dryen deelen, ende twee deelen ter eeren Gods geven, ende van't ander deel zullen wy met ons Huysgesin leven.*

Hy seide / dat hem dat wel behaegde / ende datse alsoo doen soude: *Want hy plagt dat selve te doen / ver dat hy sy haer metter woone quam.* Als Aona dat hoorde / soe was sy zeer vlyde / en liet haer eenen Mynle bereyden / ende sat daer op / en reysde met haer dienars in de Welken ende steden daer haer Beesten gingen krennen: om die te samen t'huns te haelen / ende dat getal der Beesten was twee byssent ende twee hondert / en als sy die te samen t'huns gezagt hadden / zoo dencken sy die met alle haer ander goederen in byn gelijke deelen. Het een deel gaf se om den Tempel in staet

25

26

te houwen / het ander gaf-se tot hehaefte der armen / ende van het verben deel leefde sy met haeren Man Joachim ende met haer huyfgesin / van het welke sy nog te hulpe quam de arme ende ellendige Weduwen ende Weesen / ende de nood-huztigit menschen / waer zy die wiste. Ende dat Anna tebe geschiede / hy consent ende vozlof van Joachim haeren Man / want hy den armen ook zeer hermhertig was : Albus leefde sy in de hzeese Gohs / in hzebe ende liefde / onderhouwende de Geboben Gohs met groote meerstighend.

H E T V I I . C A P I T T E L .

Hoe d'onvrugtbaerheyd van ANNA aen Joachim verweten word naer twintig Jaeren , maer hy word vertroost van den Engel.

Als Joachim met Anna sijne Huyfzouwe 20 jaeren / maer regt goddelijk ende rechtveerdijk geleest / ende geen huzgt gekregen en hadde / dat toen ter tijt groote schande was vooz de Menschen en verluyteljk / want men spotte toen met de gene die onhuzgtbaer waeren / ende die't volk nog't geslagt van Israel niet en vermeerbden : Albus waeren zy hegde van sommige versmaet / waerom sy Goh den Heere vieriger haben van sy te bozen gebaen hadden / dat hy haer verluyt aersien wille / ende verleenen haer een huzgt / diese hem heeloofde te offeren / om te dienen te Jerusalem in den Tempel.

Als Joachim op een groote Hong-tijt met ander lieben van sijn geslagt te Jerusalem quam / om sijn offerhande te doen na insettinge der Wet / en als hy den auter naekte / en sijn offerhande daer op leyde /

he / soo nam den Pzester dat qualijk / ende wierpse van den Auter in de tegenwoozdighend des gemeenen volks en berweet hem sijn onhuzgtbaerhend / en seyde / dat't niet hetamelijk was dat men sijn Offerhande ontfangen soude / niet den genen die huzgtbaer waeren / want hy in sijn egte dat volk ende geslagt van Israel niet en vermeerbde. In dese woozden wiert Joachim seer hezoest ende he-schaemt vooz alle die't zagen / zyn oogen neder-slaende dierf niet een woozd syzeken / of uyt schaemte imant aensien / en hy gang uyt den Tempel.

En om dat Joachim soo he-schaemt en gelastert was in de tegenwoordighend van sijn hzienden / en't gemeen volk / en dierf hy van schaemte niet wederom te Nazareth reysen / hzeesende van sijn gehueren dit verueten te wozen / om dat hy zoo he-schaemt hadde gewest / hy is gegaen in sijne Berdberg / die kuyten Nazareth in't Veld sijne Weesten hekwarden / en hy wille daer klyben tot dat hem Goh vertrooste / en te keunen gaf wat hy heest haen soude.

Als Joachim daer een wille tijt gewest hadde / gebiel het op eenen tijt als hy alleen was / dat hem den Engel Gohs met groote klachtend openhaerde en vermaente / dat hy onderhaert zyn soude / en seyde albus : Ziet ik ben den Engel Gods van Godt gesonden, om u te verkondigen dat u gebed verhoort is van Godt, ende dat u Aelmoessen opgeheven zyn tot in den Hemel. Ik heb gesien u schaemte, en gehooft u veruwt der onvrugtbaerheyd dat u onregtelyk verueten is, want Godt is eenen vrekder der zonden, en niet der natueren, en daerom als Godt imands buyk besluyt, dat sy geen vrugten baerd, dat doet hy daerom, om dat hy zoo veel wonderlyker dien opent als't hem belled. Gelyk als't geschiede met Sara Abrahams

Huysvrouwe, die in haer oude dagen Isaac baerde: Desgelykx Rachel die lange onvrugtbaer was, ten lesten Joseph baerde, die onder Koning wierd van Egypten. Item Samson ende Samuel die Propheeten, hadden beyde Moeders die lange onvrugtbaer waeren. Daerom wilt hier uyt gelooven, dat de laete en de vertrekkende geboorten zoo veel te wonderlyker zyn, als sy lange verwagt worden, ende laet'er geschieden.

Voort zult gy weten, dat u Huysvrouw een Dogter ontfangen zal, die gy MARIA moet noemen. Die zal Godt geconfacreert zyn, en uyt haer Moeders Lichaem vervult worden met den H. Geest. En gelyk als sy van een onvrugtbaer Moeder geboren zal worden, zoo zal ook wonderlyk den Sone Gods van haer geboren worden, welkers Naem zal JESUS zyn. En door hem zullen alle menschen zalig worden. En tot een teeken dat dit waer is, zoo zal Anna u Huysvrouwe te Jerusaleem in de gulde Poorte u ontmoeten, ende haer verblyden, want sy verlangt naer u weder-komste.

Als den Engel Noachim dit gesent hadde / soo verblyuen hy uyt sijn oogten. Ende als Anna zijne Wonsvrouwe naer sijne komste verlangde / ontbatse niet en wist waer dat hy was / zoo openbaerde haer den Engel ende troostense / en gaf haer te kennen al't gene dat hy Noachim verbondigt hadde ende hy hiet haer naer Jerusaleem gaen in de gulde Poorte / daer soude haeren Man haer te gemoet komen / t'welck alsoo geschieden En als sy malckanberen gemoeten in de gulde Poorte / zijne beyde blyde geworzen in de keloeste des Engels / van het Dogterken datse krijgen souden. En als sy haer Ghebet devotelijk in den Tempel gesproken hadde / reysden sy te samen naer Nazareth / daerse blybelyk zonder eenige wan-

wanhope veruagende waeren de keloeste Godt. Niet lang hier naer ontfing Anna, ende negen maentden daer na haerdeuse een schoon Dogterken t'welck sy MARIA liet noemen / alsoo den Engel haer keloeten hadde. O wat onuytsprekelyke bzeugde was daer af in den Hemel / ende op der aerden / wie kan dit oerbentken ende uytspreken / sonder twyffel niemant die leeft op der aerden.

HET VIII. CAPITTEL.

De H. MARIA word geboren.

Als den tijd aenstaende was dat Anna soude gaen haeren dat salig kind / dat van den Engel hoorsend was / haerde haeren Man Noachim een deel eerbaere Wonsvrouwen in sijn huse / die Anna sigstaen en dienen soude in haer kinderheit. Hy reysde ook in't gebergte en haerde Elisabeth / Zacharias Wonsvrouwe / en Maria Anna's Suster die 81 jaeren oud was en Elisabeth's Moeder. En als sy te saemen in de slaepkamer van Anna quamen dogt hun datse in't aerdsche Paradijs quaemen / om de groote bzeugde die se in hun hert geboelben / en den aengenaemen reuk die se roken. Als de ure quam dat Anna haerde / wierde ombangen met groote klaerheit / en haerde een schoon Dogterken / en terstont quam daer een groot getal Engelen des Hemels / met oer-saeten sang.

Als de Wonsvrouwen dit hoorden en sagen die sy Anna ses dagen lang hebben vergaert geweest / soo dogt hun / datse daer nauwelijck eenen halven dag geweest hebben / om de grootheid der blybschap. Sy loofde en gekenedyden Godt die sulke vrou-

wanberlyke bingen doet in den Hemel / ende op
 der Werben / wanneer het hem liefst.

HET IX. KAPITTEL,

Joachim krygt de tydinge van de geboorte van MARIA.

In dien selven tijt maekten alle de gene die om
 trent Jerusalem ende Judeen woonden / en met
 den Duyvel beseten waeren soo grooten gerugt /
 met roepen ende krijten / dat al't volck seer ver-
 baert wierb / vreesende dat het geheel Land booz
 Gods vzaeke vergaen soude. In Jerusalem was
 toen een V. Man / en dien beswoer een van de be-
 setene / om dat hy seggen soude / waerom dat zul-
 ken gerugt geschiede. Coen riep den Duyvel booz
 den mond van den besetene : In dezen nagt is te Na-
 zareth een Maegdeken geboren daer de Engelen seer
 blyde om sijn, en dat konnen wy niet verdraegen,
 want wy worden nyt de Menschen verjaegd, ende
 geworpen in den afgrond der hellen.

In dien tijt als Anna haerbe stont Joachim huy-
 ten t'huys / verwagtenbe die sijbe tijdinge der
 geboorte / en soo gouw als sy Maria gebaert heb-
 be quam den Engel tot hem / en seyde : Joachim
 ik boodschap u de groote blijdschap, want heden
 is geboren de vrugt die u van Godt beloofd is, en
 ik bidde u, dat gy in seshien dagen in de kamer
 niet en gaet, daer Anna in't kraem leyt, op dat de
 Vrouwen die daer vergaedert sijn, niet gestoort en
 worden in haere blydschap, en desen dag sal u en
 alle Menschen Hoogheyd sijn in der eenwigheyd.

Als den Engel dit gesend hadde verduwen hy
 uyt sijn oogen / en Joachim viel terstond op sijn
 knien : loofde ende dankte Godt. Daer naer stont
 hy op / ende hy ging met groote sijtschap t'huys-
 waerts /

waerts / ende gekoob alle sijn huysgesin / dat nie-
 mand in de kamer gaen soude / daer Anna in't
 kraem lag / in seshien dagen. Daer naer bede
 Joachim sijn Hooght kleeberen aen / en nam
 gaben ende offerhande met hem / en reysde met
 sijn huysgesin te Jerusalem en offerde Godt offer-
 handen ende dankwaerjend.

Als de Priesters des Tempels sagen dat hem een
 Dogter gekozen was / waeren sy sijbe ende loof-
 den Godt / en sy beden Joachim met sijn huysgesin
 groote reberentie / en Joachim kleeef met sijn huys-
 gesin agt dagen in den Tempel / houdende Hoog-
 ht met groote sijtschap. Daer naer reysde hy
 met sijn huysgesin naer huys.

Als de seshien dagen om waeren / sont hy
 een van sijn Meysens in de kamer / daer Anna
 in't kraem lag daer de Vrouwen hy waeren /
 en liet haer seggen / dat de seshien dagen om
 waeren / t'welk sy niet gelooven konden / want
 hun docht dat zy nautwelijks eenen dag daer
 geweest hadden / waerom zy seer verwonderb
 zijnde gingen hy Joachim / en vzaegden hem oft
 de seshien dagen om waeren. Hy seyde : Ja
 En toen ging elck naer sijn huys.

HET X. KAPITTEL.

Hoe Maria gefigureert is in't oud Testament.

Gelijck S. Hieronymus segt in een Sermoon
 van Maria Hemelwaert / datse is van de Pa-
 triarchen gefigureert en van de Propheeten verkou-
 digt / en van de Evangelisten getoont ende kewezen.
 En op dat ik een wennig daer af mag schry-
 ven / soo is Maria die Vrouwe daer in't Boek Ge-
 nesis af geschreven staet de welke het hoofd des
 Ser

Serpentis / dat is / den hoosen byants vernielt ende geplet heeft / want sy zijn sennig in geben van onsfugberheyde des vleesch ende hoobeerdighen des herten te niet gelozigt heeft. Sy is ook dat licht dat Gode gehoben te worden / van't welk hy uyt gegaen is / als de Sonne. Sy is ook de Dirago / dat Mannelyk Wyf / genomen van den Man JESU, in volkomenheyt der goddelijker gratien / welken Man sy hadde doen sy hem ontfing van den H. Geest / ende haerde zonder pijn : ende met grooter lijfschappen lijfende Maer ondeblijkt / ende haerom en sal men onse eerste Moeder Eva niet heeten een Moeder der lebende / maer der sterbende / zoo wel de doot der zielen als de doot des lichaems. Maer MARIA heeft ons met haer heylige Schozte verlost van heyde de dooden / want haeren lieben ende heminden Sone JESUS is dat waeragtig leben der zielen ende lichaemen / van alle Gode-satige Menschen / die van hem verlost zijn ende uog van hem verlost sullen worden. En MARIA die is ook Moes Arke / die gemaekt is van onbergankelijck hout / van den waeragzigen Moes JESUS Christus onsen Heere die alleen rechtbeerbic gebonden is in sijne H. Schozte.

Sy is ook die H. Hebecca wiens Sone Jacob wasstelbe tegen den Engel / obermitis de groote berhoigentheyde aller uytberhozen / die tegen den hoosen geest begten ende stryden / Daberlijke Bencitie vermazwen ende verkregen heeft. Sy is ook de Leeder / die Jacob den Patriarch sag in een visioen / op de welke Gode Almagtig stende / en haer de Engelen langs op en neber gingen

Sy is ook die zunder gehenebichte Rachel / op wiens schoonheyde onsen Heere JESUS Christus verliest is gemozden / en uyt den Hemel gekomen is om aen te nemen de Menschelijke nature / in haer

haer gehenebyde Lichaem / ende hy heeft sig selben veroetmoebigt / ende groote ellende en miserie uyt-gestaen om haeren't wille.

Sy is ook de zelve Rachel / die den getwaerigen Joseph gebaert heeft / die niet alleen gemozden is eenen Heere zonder Broederen / ende des geheelen Land van Egypten / maer hy is ook gemozden eenen Priure der Engelen / ende den Heere van alle creatueren / JESUS Christus gehenebicht.

Sy is ook gesigneert in den Baem-hofsch / die Moyses sag drauben / zonder te verdrauben / want sy heeft eenen Sone ontfangen sonder pijn oft smerte. Sy is ook gesigneert in Aroug hoegende Broede sonder bogtighen / want sy heeft den Heere JESUM gebaert sonder imandis toe doen. Sy is ook gesigneert in Gebong bel / het welk van vleesch gekomen en genomen was / ende nogtans sonder eenige schade geen bogtighen des haulung en boelde / hebende JESUM van Maria gekozen / sonder schade van haere Maegdelijke zundberheyde.

Sy is ook gesigneert in Moyses Broede / die de Zee van een schenbe / doot de welke de Kinderen van Israeël droog voets gingen / en haer Moyses op den steen mede sweg / en hy gaf water haer't volck en de Beesten af dronken / en verfaet wieden. Sy is ook den waeragtigen Schilt van Josue / den welken hy tegen al sijn drauben steden onboerde / want sy heeft het hoofd van het heylig Serpent verplet.

Sy is ook des gehenebyden Davids ende des grooten Konings Moeder ende Dogter / de welke haer volck / dat is het geslagte daerse afgekomen is / gelaeten en vergeten heeft in haer schoont / haer dringhen / namentlijck geloof / oetmoebighen ende lung-

kingſche reynighenſe des alberhoogſten Konings
 liefde tot haer getrokken heeft. Maria is ook des
 waeragtigen Salomons Chzoon en eenen grooten
 ſtoel van Elyen heen gemaekt / want ſy heeft ober-
 mits haeren onheſmetten Maegdom Jeſum Chri-
 ſtum den waeragtigen Salomon eenen ſtoel hereyn /
 op welken hy in haer V. Lichaem negen maenden
 geruſt heeft. Sy is nog den grooten vermaerden
 Tempel van Jeruſalem / in welken als hy getim-
 mert wierd / nog Wyl / nog Damer gebruykt en
 wierd / want ſy Chziſtum heeft gebaerd ſonder wer.
 Maria is ook de gekenedijde Maget van de welke
 Iſaias ſegt: Daer ſal een Roede uytſpruyten, en
 een Maegd ſal ontfangen ende baeren eenen Zone.
 En den V. Propheet Jeremiaſ ſegt: Dat den
 Heere een nieuw ding op der Werde doen ſoude /
 want een Vrouw ſoude ontfangen eenen Man:
 Hadde hy geſeyd een Kind / ſoo en had het niet
 nieuws geweest nog wonderlijk.

Soo was Chziſtus een Man in ſijns Moeders
 lichaem / niet van jaeren / maer van wijsheyn / niet
 van ſterkheyn des lichaems / maer van vernuſtheyn
 des verſtands; want hy in de kribbe liggende / ſoo
 wijs was als toen hy 33 jaeren oud was / en pre-
 dikte / en als hy hebenbaegs is ſittende aen de
 rechte hand zyns Vaders Almagtig. Maer die
 wijsheyn heeft hy gebruykt na den tijd van jaeren
 der gemeyn Menſchen / om te bewiſſen dat hy de
 menſchelyke natuere waeragtelijk aengenomen
 hadde.

Sy is ook den berg der hooger volkomentheyn
 daer Davit af ſchijft / van welken eenen ſteen
 ſonber Menſchen handen afgeſneben wierd / by den
 welken Chziſtus te verſtaen is / die van Maria
 geboren is ſonber eenige Mang toe doen / ober-
 mits de werkinge des V. Geests.

Sy

Sy is ook de gekenedijde poozte daer Ezeriel af
 ſchijft / door de welke den Heere alleen in gegaen
 is / ende uyt-gegaen in eenwighenſe. Maer Maria
 was Maget in Jeſum te ontfangen en te baeren /
 ende naer de gekozte / en ſal eenwelyk Maget
 blijben. Maria is ook den gulden Kaubelaer die
 den Propheet Zacharias ſag / op den welken de
 ſeven lichten handen in den Tempel te Jeruſalem /
 de welke hebieden de ſeven wercken van kernhertig-
 heyn in Maria / ende haer blinkende exempel van
 goede ſeden ende Heyligheden.

Sy is ook geſigureert in de Arke des Cesta-
 ments / waer in beſloten waeren de geboden der
 Wet / ende twee Tafelen van Moſes daer de thien
 Geboden in geſchreven waeren / met den binger
 Gods de welke Maria lijdbelijc onberhiet / en
 daer na leefde. In de ſelue Arke was ook Marons
 Koebe / die gebloeyt ende bezogten doort-gehoort
 hadde / alſoo heeft Maria ook gebloeyt in alle
 beugden / ende heeft doort-gehoort die alderſalig-
 ſte Bezogt Jeſus Chriſtus, den welken ons ſpyt
 ende laest met ſijn Vleesch en Bloed.

De Arke hadde ook in haer beſloten de gulde
 Krunk van t' Anna daer de Kinderen van Iſrael
 30 jaeren af leefden in de Woefteyne en Maria heeft
 doort-gehoort het Brood des Lebens / ende des
 Hemels / dat ſy negen maenden lang in haer Lic-
 haem beſloten hadde Jeſum Chriſtum onſen Heere /
 die daer is dat waeragtig Anna / het Brood
 des Lebens. De ſelue Arke was ook gemaekt
 van onbergankelijc hout / dat niet verrotten en
 kan. Maria is ook in de aerde niet verrot gelijk
 ander Menſchen / maer ſy is met Lijf en Ziel ten
 Hemel gebaeren / gelijk S. Augustinus / en Ber-
 nardus / en veel ander heylige Doctoren dit bewiſ-
 ſen / met veel Argumenten die gelooffelijc zijn.

De

De Arke hadde ook vier Goude Ringen beseyden / daer mense mede hzoeg : Maria heeft in haer de vier Cardinale deugden / welck de wortelen zyn daer alle andere deugden van voortgkamen. De Arke hadde nog twee Boomen die men hoort de vier Gulde Ringen stak / en daer mense mede hzoeg / de welke in Maria figureerde liefde Gods en des eben menschen. De Arke was ook verbult van binnen en van buyten / soo was Maria ook verciert / van binnen en van buyten blinkende met Gobbelijke deugden / ende stigtige goede zeden.

Maria is gefigureert in den Konings Astragus Dogter : Men leest in Scholastica Historia / dat Astragus een visioen sag / dat uut zijn Dogters lichaem voortgk quam eenen schoonen Wijn-gaert / den welken hem verspreyde over zijn geheel Rijk ; en hem wierd geseyd dat zijn Dogter soude haeren eenen grooten Koning. t Welck geschiede wantse haerde den Koning Cyzus die de kinderen van Israel uut de Babylonische gebangenisse verlost. Joachim ende Anna wierd ook geseyt van den Engel / datse een Dogter soude voortgk brengen / die ons van des byands gebangenis verlosse soude. Sy is ook gefigureert by de Fonteyn / die in den besloten Hof gestelt was / want doense nog besloten was is haer Moeters lichaem / wierdse geheylicht van den H. Geest / met den zegen der H. Druhbilghen / zoobanig datter geen onreynighen van zonden in haer komen konde.

Sy is ook gefigureert in Balaams sterre / want Balaam geloofde dat van Jacobs geslagte opstaen soude een sterre ; by de welke te verstaen is Maria de sterre der Zee in dese verticuleuse werelt. Ende daerom groetse de H. Kerke in de Hymnen / die men dagelijks singt : Ave Maris stella : Dit is / Weest

Weest gegroet Zee-sterre. Waerom S. Bernardus schryft in de Homilie van de Booschay des Engels : Maria is de blinkende Sterre op de groote Zee deser Wereld , nootdrustelyk verheven , schynende met haere deugden ende verdiensten , en verligende met exempelen , en haere stigtige , zeden ende leven. Maria is ook gefigureert by Salomons Tempel / die hy Golt timmerde van witte blinkende Marmer-stenen / en van binnen verciert met puer Goud / zoo is Maria wit blinkende van Maegbelijke zuyverheit ende reynighen in haer herte / en in haer Ziele verciert met zandende liefde en volkomen Charitate.

HET XI. CAPITTEL.

Hoe JOACHIM ende ANNA, MARIA haere Dogter opvoeden.

Als Anna haeren tijt volbzogt / ende Maria in den Tempel Gods geoffert hadde / met beofferhande naer de ordonantie der Wet / ende wederom t'huys gezogt / zoo was sy met Joachim haeren Maer dese gekenebijde Dogter / alsoo't hehazelijck was / met groote neerstighen opboedende in groote reberentien ende eerverdigghen / en sy lietense van niemant's hand handelen / als van hun heyde / ende van de Suster van Anna.

Ten is niet om uut te spreken de ober-groote alhschay die sy hadden / als sy dit gekenebijde kind sagen / ende kussenbe daer mede speelden. Joachim ende Anna saten zeer dikwils ende aensagen haer lieve Dogter MARIA met zoo groote

alhsch.

lijfschap / datse agt oft thien dagen vergaten te eten ende te drinken / en meynen datse nauwelijks eenen halven dag lang by haer geseten hadden. **S**y hebben ook bestelt met hun huysgestin / dat wanneer alsoo te samen met't kind in de kamer waren / dat niemant van hun haer tot hun komen konde / alwaer't datse daer lang wachten : dit hebel hielen sy met groote neerstigheyt.

H E T X I I . C A P I T T E L .

De H. Maget MARIA word in den Tempel gepresenteert ende ontfangen.

Als de H. Maget Maria by jaeten out was / seyde : Joachim tot Anna : Lieve Huysvrouwe wilt gedagtig welen de belofte die wy deden, als wy in groote tribulatie waeren, om dese onvrugtbareheyd, en hoe wy Godt beloofden, waer't dat hy ons een vrugt verleende, dat wy hem die offeren souden, om hem te dienen in sijnen Tempel te Jerusalem. Anna seyde: ô Lieven Man, al is't ons swaer haer van ons te zenden, nogtans is ons veel swaerder tegen ons belofte te doen, ende Godt te vergrammen. Waer ik bereyd ben na uwen raed te doen, ende onse belofte goed te houden.

Coen hereyde haer Anna, en se liet vergaebere alle haer naeste Vrienden / verhaere Vrouwen van haer geslagte / en se nam met haer kostelyke gaben / ende een kostelyk Hemels klauw kleed / daer in gestikt waeren schoon gulde blinkende kladerkens / regt oft Hemelsche sterren waeren. **S**y had ook gemaeckt een kransken van kostelyke Bloemen / die Maria op haer hoofd hebbē soude / en in welck kransken geset waeren by kostelyke blinkende steenen. En als sy te samen bereyde waeren

reys-

reysde met haer Dogter en haeren Man / ende met haer Vrienden ende Magen na Jerusalem / en sy waeren by nagten onderwegen / want Nazareth lag 35. mijlen van Jerusalem.

Sy wandelben den geheelen weg met groote brengh ende lijfschap / want sy de heylige Engelen in haer geselschap hadden / die met soete Tosangen de H. Maget Maria haer toekomende Koninginne waeren vereerende. Als sy te Jerusalem quamen / soude Joachim eenen Dobe tot de Priesters des Tempels / en gelode datse haer hereyden souden / om sijn Dogter te ontfangen / waer af sy zeer verlijde waeren / hereyden hun daer toe / aentrekende kostelyke kleebere ende gewaet / als daer toe behooft.

Als Joachim ende Anna met Maria haer Dogter / en haer Vrienden daer quamen vertierd met hun Hoogtijde kleebere / en haer Dogter mer den voozschreuen kostelyken kleede ende krans / soo quamen sy te samen / en gingen in't Portael des Tempels. En om dat den Tempel op den berg in't hoog getimmert was / moest men byschien Crappen op klimmen eer men daer in komen konde. Als sy begousten op te klimmen / ende Maria wilben opzaegen / oft by haer hand op leyden / kom sy selber de Crappen volkomelijck op al oft se twaelf jaeren out hadde geweest / waer af de Priester ende haere Pubers en alle die't saegen ende hoorde seer verwondert waeren / om datse niet meer dan by jaeren out was.

En als sy vooz den ingang van den Tempel quamen / hadden sy haer offerhande hereyde / en gingen in tot den Priester / en offerde hem Maria met kostelyke gaben / gelijcke heidost hadde.

Als Joachim ende Anna Maria offerden / ontfangden den Priester haer met groote reberentie / ende met

Tos-

Loef-fangen ende hooft haer bij d'ander Maegden die in den Tempel woonden en dien den Godt nacht ende dag / en sy bleef daer een wyde tyd / maer niet lang.

Gelyk als de *V. Bisschoppen Epiphanius / Cyrillus ende Basilius* zeggen / so is Maria by mael in den Tempel geoffert geweest / maer *Vincentius* is den Spiegel der Viziozen / en sommige andere schryuen toense by jaeren oud was / en in den Tempel geoffert wierd datse toen daer voort bleef / dat is te verstaen eenen langen tyd.

Den eersten wiertse in den Tempel geoffert van haer Moeder / toense 80. dagen oud was met de gave der *Synberinge* / na de instellinge der Wet / en dat geschiede / toen Anna uyt den kraem opstonde / want dit was in de Wet ghehoeden : Wanneer een Vrouw een Dogter haerde / moeste 80. dagen uyt den Tempel sijn / en die eenen Sone haerde 30. dagen.

De *Wozsacke* hier van was / om dat de *Naturalisten* schryuen / dat het leuen. 40. daegen vroegeer in de *knegtiens* komt / dan in *Menskens* : En als Anna haer Dogter Maria in den Tempel geoffert hadde / met gewoone offerhande na de Wet / nam sy haer van stonden aen met haer t'huys.

De tweede *Presentatie* in den Tempel is geschied als Maria by jaeren oud was / op de maniere gelyk in't 13. Capittel staet. En naer eenen korten tyd wiertse weder t'huys ghezogt / daerse bleef tot datse seben jaeren oud was. En toen wiertse voort de derde reyse wederom in den Tempel geoffert / daerse bleef tot haer 14. jaeren.

HET XIII. CAPITTEL.

MARIA diend in den Tempel tot haer 14. Jaeren

Als Maria de leste reyse in den Tempel Godt geoffert wierd / bleef-se daer tot haer veertien jaeren / en sy wierd versamt met de andere Maegden die Godt ook geoffert waeren / en sy leerde de Wet Moyses. Sy hiel Godt in haer herte voort haeren Vader / want sy haer Dubers verlaeten hadde / en sy konde met David bequamelijck seggen : Om dat ik myn Vader en Moeder verlaeten hebbe, daerom zoo heeft my den Heere ontfangen. Sy liet haer leeren van den Priester des Tempels Moyses Wet / ense dogt in haer herte watse best doen soude / om Godt te behagen / en daerom hadse Godt altyd met groote devotie / om dat hy haer sijn Goddelijck gracie daer toe verleenen wilde / om de ghehoeden der Wet te onderhouden / en dat sy haeren wil ganschelijck vereenigen mogt met sijnen Goddelijken wille / en datse lief hebben mogt / al dat Godt lief heeft / ende haeten dat Godt haet.

Voort hadde sy alle dencken daerse Godt mede behagen konde / en sy ging voort ende waste bageelijck op in alle dencken ende wijsheyt / boven al de ander Maegden / die daer waeren. Altyd was sy contemplerende d'onuytsprekelijck goebertierentheyt ober't menschelijck geslagt oft libbende / oft studerende in de *V. Schryftuere* / oft wat oorzaken te doen tot yozigt des Tempels / als nieuwe kleederen te Maeyen / en dat ghezoken was te vernieuwen / oft ander kleederen des Tempels te rennigen en te hermaeken / waer in dat sy seer neerstig ende vlytig was / want in busbanig handwerk slegen hun de Maegden te oeffenen / die in de

Tempel woonden / ende wierden gehuet van't
gemeyn goet des Tempels / zoo lang als zy
daer woonden.

En als zy houbaer waeren / als van veertien
jaeren wiert elk t'huys gesonden tot zyn Ouberg
am te trouwen. Maria pleeg ook de Schzistuer
van de toekomstige Chzisti met bebotie te lesen / en
met groote hegeerte te kussen; en daerom wierbse
ook in't waiken de eerste gebonden / in de wijsheyt
Gobt aenkomende / ootmoedighen ootmoedi-
ger / in Davids zangen hooger / in charitaten gra-
tiusfer / in reynighen puerber / in beugden volko-
mender. Sy was ook standvastig in alle Godde-
lyke beugden / en onbetweelijck van herten.

Niemand en heeft haer tooznig gesien alle haer
woozden waeren vol gratien soo dat in haere ton-
ge Gobt hekent konde wozen. Sy was sozgbul-
dig booz haer Gefellinen / dat geen van hun be-
de Gobt en vergramde / nog sijnen eben-mensch
en ontfingte / oft ongelijk en dede / oft hem in eeni-
ge poincten besonbigde.

Sy loofde Gobt sonder ophouwen / en dat booz
de zalighen van alle Menschen. En als haer imant
groete om datse niet verhindert en soude wozen in
haer gebeden / booz veel te spzeken antwoozdese:
Deo gratias. En 't is gelooffelyk dat het van haer
in de gewoonte gekomen is / dat als goede Menschen
gegroot wozen datse van antwoozden: Deo gra-
tias. Maria heloosde Gobt ook de reynighen / ten
waere dat Gobt anders met haer boegen ende ozbi-
neren wilbe: want niemant en hadde dat gebaen
van den beginne des werelids / soo datse de eerste was
die Gobt haer reynighen heloosde.

Sy hiel haer in alle dingen zoo wijslyk / oot-
moedelyk ende debotelyk dat haer leben alle men-
schen eenen Spisgel was van goede zeden / gelijck
S. Ambro-

S. Ambrosius van haer schzyst. Sy wies ook da-
gelijck in Venlighen / ende van de Engelen wierte
alle dagen bezogt / en zy geuzynkte de Goddes
lyke Distonen.

S. Hieronymus schzyst tot de V. Bisschoppen
Comacius ende Heliodorus in eenen Epistel / dat
Maria haer desen regel geset hadde / datse van smoz-
geng tot de berde ure in haer geket was / ende van
de Tertie tot naen tijd hadde wederom / tot dat
haer den Engel t'eten bezogt. En in alsulke oesse-
ninge bleesse altho volherdig in den dienst van den
Tempel / tot datse 14. jaeren oud was.

HET XIV. CAPITTEL.

JOACHIM ende ANNA revlen wederom te Naza-
reth, ende JOACHIM sterft.

NMer dat Joachim ende Anna haere Dochter Ma-
ria Gobt in den Tempel geoffert hadden / ende
eenen langen tijd hi haer gekleben waeren / inden
ende gekenedighende den Almogenden Gobt van sij-
ne gaben ende hermhertigheden / die hi hem betwe-
sen hadde / zoo reysdese weder te Nazareth. En
gelijckse hzy nagten onderwegen geweest hebben /
toense van Nazareth naer Jerusalem reysden / soo
waerense nu ook hzy nagten onderwegen / en in't
reysen rusten zy suagts in de selve herberge daerse
te bozen gerust hebben / en onderwegen geschieden
hun veel Mirakelen.

Daer dat Joachim ende Anna haer Dochter Ma-
ria Gobt in den Tempel geoffert hadden / ende
wederom te samen naer huns waeren gereyst / in't
selve jaer wiert Joachim krank / en hi hegeerde
van Gobt / dat hi hem ontfangen wilbe hi sijn
Daberg / die booz hem gestorven waeren.

Als hy nu krank te bedde lag / ende boelbe dat hem de dood nakiende was / riep hy Anna tot hem ende seyde : Ziet myn lieve Huysvrouw , den tyd is gekomen , dat ik rusten moet met mynen Vader , zoo wilde ik dat gy my begraefd by mynen Vader ende voort wilt alle u leven wandelen in de geboden Gods , ende in de regtveerdigheyd van herten. Wilt ook dikwils met dankbaerheyd overdenken de wonderlyke diagen die Godt ons bewesen heeft hier op der aerden. Overdenkt ook de belofte onser Vrugt , in heyl ende zaligheyd der ganser wereld. Ik zal neder gaen in't voorgeborgt der hellen , ende verkondigen de Vaders de goedertierentheyd Gods , op dat sy niet en bedroeven om de sekerheyd der toekomende verlossinge. Ende als gy onse Dogter Maria myn dood verkondigt , zoo zegt haer datse my in haer herte vestigt , gelyk de Sonne in't firmament des Hemels gevestigt is. Als hy dit geseyt hadde / gaf hy zynen gerst. Als Anna dit sag zoo viel sy op haer aensigt / ende bescheyde sijn dood met veel traenen / soodanig dat het hebbe haer Joachim op lag nat wierd / en sy liet hem zalven met kostelyke salbe / en liet hem begraeven by zyn Vader zoo hy haer bevolen hadde. Ende sy bleef seken dagen sitten op het graf / ende bescheyde hem. Daer na zoo reysdense t'huyg met groote bezaeffenig / bescheydenbe hem nog veertig dagen.

HET XV. CAPITTEL.

Hoe Maria Joseph gegeven wierd in den Egte.

Ende als Maria veertien jaeren oud was / en zoo lange in den Tempel gebiedt hadde / daer sy geoffert was / soo gebod den oppersten Priester / dat alle Maegden / die tot hun jaeren gekomen was-

maeren / souben tot haer Euberg reysen / ende Mang nemen by haerber bzienden raet. Zoo beben sy alle gemeyn / dan alleen de V. Maget Maria en bebe dat niet.

Ende als sy van den oppersten Priester gezaegb wierd / waerom datse niet en bebe naer sijn geboden / zoo seyde zy datse Godt almagtig haer Maegdelijke reynigheyd beloost hadde / ende daerom en magt sy geen consent ten houwelijck geben. Als den oppersten Priester dat hoorde / soo wierd hy seer bestaen in sijn herte / want hy wiste wel dat de Schyftuer gebod dat men Godt zyne beloften houden sal / nochtans was hy meynende nientwe constumen toe te laeten die noyt gehoozt of gesien en waeren / waerom hy seer twyffelenbe was / want hy in dese saekie boen oft laeten soube. Ende hy ontbode Anna Marien Moeder om raed met haer te nemen / want hy wist wel dat sy een godtzugtige Vrouwe was : ende als sy tot hem gekomen was soo gafse sommige mirakelen te kennen / die haer Dogter geschied waeren / waerom hy boen te meer twyffelenbe wat hy best boen oft laeten soube / in dese saekie. Ten lesten zoo liet hy komen alle de Priesters des Tempels / ende ging met hun in den Tempel ense vielen te samen op der aerben / ende sy baden Godt met groote bebotie / dat hy hun te kennen wilbe geben sijnen Goddelijken wille in dese saekie. Daer wierd gehoozt (soo men segt) een stem uyt de heylige Plaetse / gheheten Sancta Sanctorum : Daer zal uyt spruyten een Roede uyt Jessen wortel die voortbrengen sal een Bloem , op de welke zal rusten den H. Geest , gelyk Isaïas gepropheteert heeft. Als den oppersten Priester dit hoorde hebbe hy alle de houwaere Mang-persoonen vergaderen / die van Davids geslachte waeren / en hy belaste neu een igelijc datse hem een Woede-

ken brengen soude in den Tempel / en wiens Koedeken vloeyende wierd ende een Bloem boort hragt / en op wien den H. Geest quam sitten / die was den genen Maria ten Echt heilden soude.

Si deden dit al-te-samen uyt-genomen den heiligen Joseph, ende niemants Koede en vloeyde / maer als Joseph quam en sijn Koede hy d'ander op den Nuter sette / wierdse aenstaand vloeyende en se hragt een schoone Bloem boort / op de welcke den H. Geest daelde in de gebaente van een witte Telie. Als Anna hoorde dat Joseph Maria ten Echt heilden soude was sy zeer blijde / want sy wist wel dat hy een kint rechtveerbig Man was / en dat hy haer ter eeren heerde / en sonderlinge lief had / hy pleeg ook dikwils met haer te eten en te drincken. Hy plagt haer ook naer de doot van den H. Joachim soobanig behulpelijck te sijn / al oft haeren natuerelijken Sone geweest hadde / ende haerom wierd de liefde tusschen Anna ende Joseph alle dagen groter.

Als Joseph sag boort de Gobbelijke boortnigheyt dat hem Maria ten Echt gegeven soude worden / ende als hy gehoozt hadde / datse haer Maegdelijke reynigheyt aen Godt opgedaegen hadde / was hy zeer blijde / hy loofde en dankte Godt pobmoedelijck / dat hy hem sulck een Maegdel gegeven hadde / die van haer Oubers in den Tempel aen Godt op-geoffert was / ende die haere Maegdelijke reynigheyt aen Godt op-geoffert hadde.

Want hy ook in sijn herte besloten hadde sijne Maegdelijke Sunberheyt te bewaeren. Als Maria merkte dat den oppersten Priester met Josephs Dienben daer op uyt waeren / om het Onwelyck te merken tusschen hem heyden / zoo wierd sy hevangen met Maegdelijke schaemte / ende als

als Anna dit merkte / namse met haer een deel Maegden des Tempels die de Gesellinnen plegen te sijn van Maria, en sy reynghen te samen na Nazareth daerse woonben / en Joseph trok ook t'huyg om met neerstigheyt te bereyden het gene dat tot de Bruglost noobig is.

Wegnigen tijd daer naer trouwde den oppersten Priester te samen / maer Joseph en besliepse niet. En d'eerste tijden was't de gewoonte / dat de Brudegroms hun Brudeggen plegen te bewaeren eerste makanderen besliepen. Daerom als Maria Joseph in den Echt gegeven was / gingen sy te samen met Anna naer Nazareth daerse langen tijd woonben / daer-en-tusschen bereyden sy huren beyde de tijden tot de Bruglost. En Joseph trok naer huyg / en bereyde hem met alle neerstigheyt / om Maria sijne Brudeggen te haelen in sijnen huyse.

HET XVI. CAPITTEL.

Hoe den Engel Gabriël MARIA Boodschapte,
dat zy den Sone Gods ontfangen soude.

Als Joseph hem bereyde om Maria sijn Brudeggen te ontfangen / quam den Engel Gabriël in een stad geheeten Nazareth tot een Maget die Joseph beloofde was / en haeren naem is Maria. 't Als gelooffelijck zegt S. Bernardus, dat Maria in vzeugt besloten sat in haer kamer / en lag de H. Schijstuerre. Als den Engel tot haer zende: Weest gegroet vol van gratien, den Heere is met u, gebenedyd zyt gy boven alle Vrouwen.

En als sy dit hoorde wierdse verschijkt / en verbaert van de nieuwigheyt der Boodschap / ende bagt hoebanig dese groete was. den Engel dit mer-

merkenbe troostefe / en seyde : En vrees niet Maria ; wat gy hebt gratie gevonden voor Godt , ziet gy tult in u lichaem ontfangen , ende baeren eeren Sone , en dien zult gy JESUS noemen. Desen zal groot zyn , ende zal genoemt worden den Sone des Alderhoogsten. En Godt den Heere zal hem geven den stoel zyns Vaders Davids , en hy zal regneren in Jacobs Huys eeuwelyk , ende zyn Ryk en zal geen eynde hebben , Maria byaegte : Hoe zal dit geschieden , want ik geenen Man en kenne ; Den Engel antwoorde : Den H. Geest zal komen in u , en de kragt des Alderhoogsten zal u overlommeren , en daerom dat uyt u geboren zal worden zal zalig zyn , ende heeten den Zone Gods.

En ziet Elizabeth u Nigte , de welke onvrugtbaer heet , heeft eenen Sone ontfangen in haer oude dagen , en dit is de sesde maend van haer Groot-gaen , want geen dingen is by Godt onmogelyk. MARIA seyde : Ziet de Dienst-maegd des Heere , my gelchiede na u woord. Toen seyde den Engel terstont van daer met groote blijbschap / want hy hadde verworpen 't gene hem inhouden was / en met het consent van Maria was volbragt het ontfangen van den Zone Gods Almagtig / gheuebygh van nu tot in het eeuwigheyt.

H E T XVII. C A P I T T E L.

Hoe MARIA haer Nigte ELISABETH besogte:

Kort naer dat Maria met den Engel Gabziel gesproken / en haer overgegeven hadde in den wille Gods / stontse op gelijck den H. Evangelist Lucas zegt / en se ging haestelijck na't gebergte in Zacharias huys / en sy groete Elizabeth sijn Donszouwe. Soo haest als Maria Elizabeth gegroet had

hadde / syzong haer Wzugt van blijbschap op in haer lichaem / en sy wierd verbult met den H. Geest / en se riep met lugher stemme : Gebenedyd is de Vrugt uws Lichaems : Van waer komt my dit dat de Moeder myns Heeren tot my komt ; Zoo haest als de stemme uwer groete in myne Ooren gekomen is , heeft myn Kind van blydichap opgesprongen in myn lichaem. En zalig zyt gy , om dat gy geloofd hebt , want in u zal vervult ende volbragt worden , het gene dat u van den Heere door den Engel geleyt is. Toen seyde Maria : Myn ziele maekt groot den Heere , &c. En Maria lieef haer outrent by maenden / en diende haer wotmoedelijck tot dat Elizabeth haerde : En haert haer naer reysen se weder te Nazareth tot haer Moeder.

H E T XVIII. C A P I T T E L.

Hoe JOSEPH als hy MARIA bevrugt zag haer meynende te verlaeten ; ende hoe hy toen van den Engel in een Visioen geleerd wierd , haer niet te verlaeten.

Als Maria Joseph ten Egt gegeben wierd / ende weder thuis gekomen was van Elizabeth , gelijck Mattheus segt / ende Joseph haer-en-tusschen ten zynen huys was en hem berend om Maria sijn Wzucht tot hem te haelen / om de Wzucht te houden / zoo reysde hy te Nazareth naer het huys van Anna , haer sijn Wzucht Maria was / om haer te haelen / ende als hy zag dat Maria bevrugt was / wierd hy seer gestoort in sijn herte.

Want hy en kende de verhoerghentheyt Gods niet /

niet / hoe Maria van den H. Geest den Sone Gods ontfangen hadde / zoo en wilde hyse tot hem niet ontfangen / nog hebzugtigen / om datse van hem niet ontfangen hadde / en om dat de Joden haer niet steenigen soude / wilde hy haer heimelijck hy haer Moeder laeten / en van haer weg trekken.

En als hy dit in den sin hadde openbaerde hem den Engel in den slaep / en zeyde : Joseph Davids Sone, en wilt niet vreesen MARIA tot eene Huysvrouwe te ontfangen, want dat is haer geboren is, dat is van den H. Geest. En zy zal eenen Sone baeren en dien zult gy in de Besnydenisse JESUS noemen. Alsoo wierd Joseph van den Engel getroost ende versterkt / en hy ontfing Maria in heimeringe ende hy diende haer getrouwelijck.

HET XIX. CAPITTEL.

Waerom onsen Heere hebben wilde, dat zyn toekomstende Moeder trouwen zoude.

Onsen Heere wilde om verscheyde reben / dat sijn Moeder eenen Man zoude nemen. Een eersten / gelyck S. Ambrosius zeyt : Om te schouwen de quaebe suspitie / die men van haer hebben soude raekende haer groot-gaen / op dat men niet meynen soude datse in overspel ontfangen hadde / daerom was't beter dat men een wijle tijds meynde datse van Joseph ontfangen hadde / als dat men geseyt hadde / datse van den H. Geest ontfangen hadde / want niemant en soude het geloost hebben.

En ook om dat Herodes en de Joden niet en zouden zeggen / datse Jesum vervolgden / om dat hy in On-recht geboren was / en ook tot dienst des kindes Jesu, en ook namentlijck om in Egypten te

te rensen / en om wederom haer van in't Land van Israell te komen. En gelyck S. Hieronymus en Ambrosius schryffen / om te verbergen de boose geesten / die gehoorte Christus / om dat sy niet merken zouden / dat hy van een Maegd geboren was. En om dat Maria geselschap / troost / hystant ende hulpe van den H. Maegd geslagte hebben soude.

HET XX. CAPITTEL.

Hoe ANNA haer verblyde, doen zy hoorde dat MARIA den Sone Gods ontfangen hadde.

Doen Anna hoorde dat MARIA haer Dochter ende van den Engel / dat zy den Sone Gods ontfangen hadde / was zy uittr-maeten blijde / zy loofde ende getienelijde Godt haer af / booz al de grabe die hy haer Dochter verleent hadde / ende zeyde : ó Lieven Heere, noyt en was myn herte met soo groote onsprekelijke blyschap ontfeken geweest als't nu is. Och had ik soo veel tongen, als ik leden in myn lichaem hebbe ende druppelen Bloeds, daer mede soude ik Godt loven ende danken sonder ophouden, voor sijn wonderlyke goedertierentheyd, die hy in mynen Zaede ende myn Dochter bewesen heeft, tot zaligheyd der Wereld. Daerom, ó gy Hemel ende Aerde, ende alle creatueren daer in besloten, ende de gene die in de voorborgte in duyfsteris zitten, wilt u met my verblyden, ende looft Godt Almagtig, voor zyne onsprekelyke goedertierentheyd, die hy heden ons alle bewesen heeft.

HET XXI. CAPITTEL.

ANNA volgt MARIA naer Bethleam.

Toen Anna met groot verlangen verwagtenbe was den tyd dat Maria Jesum haeren soude / die na hy was / soo was zy sorgvuldig te verwachten

ben het gene dat haer toe gehoort / ende nootdruf-
tig was. Sy bereyde een kostelyk hebbe om dat
Maria met Jesus haer op rusten soude. Sy bereyde
ook een kostelyke Wiege van Cedar-hout. Sy liet
maken kostelyke doeken om Jesus in te winden.
En als de ure nakenbe was dat Maria haren soude /
reysde Anna naer Jerusaleem / om te hoopen het
gene dat in'r Kinder-heb nootig was / op datse al-
tijd by haer blijben en niet van haer gaen en soude.
Als Anna te Jerusaleem quam wierd'er een gebod
af-gekondigt van den Keyser Augustus / dat men
te gansche werelt beschijden soude / gelyk den
V. Evangelist Lucas getuygt / en toen ging hy
in sijn Stad haer hy geboren was om des Chyns-
penning te betaelen / en om hem te laeten afschij-
den. Alsoo moest Joseph ook reysen te Bethlehém /
daer hy geboren was : Ende want Anna niet by
hyns en was / en droste hy Maria sijn Duytszou-
we niet alleen t'hyns laeten / want haeren tyd van
haeren seer na hy was / zoo nam hynse met hem op
enen Ezel / want sy niet wel gaen en konde / hy
nam ook enen Os met hem om bien te verhoor-
pen / en zynen Chyns-penning haer mede te be-
taelen / en met het gene dat'er ober schoot hy en-
de Maria haer af te leven / terwyl datse uit waer-
ren / want zy en wisten niet wanneerse weder-
om t'hyns souben komen.

Soo quam van Joseph met MARIA te Bethle-
hem. Daer naer quam Anna wederom van Je-
rusaleem t'hyns en als sy daer Maria haer Doch-
ter niet en vond / wierd haer geseyt van haere
getrueren / datse met Joseph te Bethlehém geynst
was / om het Gebod van den Keyser te volbrin-
gen. Als sy dit hoorde was zy seer droevig / wantse
vreesde dat haer den tyd der gehoorte onderwe-
gen ober komen soude / eerste wederom te Nazareth
komen

komen soude / want sy wist wel dat den tyd van
haeren na hy was / en daerom reysde heneu son-
der toeben tot Bethlehém. En als sy in den dunste-
ren nacht drost reysde dwaelde van den regten
weg / en als zy dit gewaer wierd gingse op de
aerde neber sitten / en weenenbe bitterlyk / vreesen-
de dat haer Dochter gebrek soude lijden / en sy
zat in droefheyt tot den middernacht toe. En toen
hoorde seer zaeten zang in de Nacht klinken ;
ense zag in een groote klaerheyt de V. Engelen /
die met groote blijdschap zongen : Glorie zy
Godt in't alderhoogste , en op der Aerden vrede
aen de Menschen die van goeden wille zyn.

Toen quamen de Engelen haer troosten / en sey-
den : o Eerweerdige oude Moeder des Alderhoog-
sten Godt , wilt u verblyden , want in desen nacht is
MARIA uwe Dochter de Moeder geworden van
den Almagtigen Zone Gods. Als Anna dit hoorde
wierdse uytter-maeten blijbe ende loofde en dankte
Godt uit ganscher herten.

Toen Anna dit van den Engel gehoort hadde /
alsoo drostseyt is / stontse blijdelijk op van de aer-
de / ense zag met groote weerstigheyt den regten
weg daerse af gebwaelt was / en zy ging haeste-
lyk naer Bethlehém ; en als zy daer quam draeg-
de van hyns tot hyns naer Maria ende Joseph
maer niemand en konde haer wijzen.

Dogtaug wierd van sommige haer geseyt / dat
haer Dochter met Joseph haer gekomen was on-
trent den avond / met enen Ezel en datse nergens
geen herberge hebben konnen krijgen / om datse
verbuut waeren met vromdelingen / maer waer zy
hoen drost bleben dat en wisten zy niet.

Als Anna dese woorden hoorde was zy seer
droevig ense ging wederom naer Nazareth / en
drost oft zy by avontueren daer wederom gekomen
was

waeren terugien dat zy van daer geweest hadde. En als zy daer quam / ende haer niet en boude / wierd zy seer weemoedig / en reysde aenstans na Jerusalem om haer te zoeken / en bragte dat zy by abontueren van den rechten weg geboolt waeren / zoo zy daer gekomen waeren. Als Anna te Jerusalem quam / ging zy alle de stad door haer Dochter ende Joseph zoeken : als zy nergens van hun en vernam / wierd zy zeer droefdig / ende en wiste niet wat doen. Maer ten laesten hoorde onder het volck vrezende dingen / ende ook van binnen gebezenen / keerde zy wederom naer Bethleem.

H E T XXII. C A P I T T E L.

Hoe Anna MARIA haer Dochter vond met
JESUM ende JOSEPH.

Als Anna van tot Bethleem quam / ging zy in den Stal daer Jesus gekozen was / ende zag hem liggen in de Crèche. En zoo haest als Maria haer Moeder zag ging zy haer te gemoet ende namse in haer Armen met groote liefdschap / ende hietse willekom. Desgelijks bede ook Joseph / en zy schynden alle van liefdschap / en zy leyden Anna tot de Crèche daer Jesus in lag / door den Ezel ende den Osse. En als Anna Jesum zag / hiel zy hem te voet / ende zeyde : O mynen Godt , mynen Heere , Sone des Almachtigen Vader , o mynen Godt , mijnen Schepper , o Koning der Koningen , ende Heere der Heeren , is desen Stal u Koninglyk Paleys , is dese Crèche u kostelyke Wiege , die ik heb laeten bereyden. Daer naer sprak zy tot Maria : o Myn beminde Dochter , troosterse myns herten , is dit het kostelyk Bedde , dat ik bereyd hadde. Daarz sag zy rouwsom ende zag dat

dat den Stal heel verhallen was van onreinhom / en seyde : o Kind myn hert wilt van een scheuren van droefheyd , want ik zien den alderkostelyksten schat der ganscher Wereld in desen verworpen Stal liggen.

Maria en Joseph wilden haer troosten / ende zeyden / dat het alsoo van de Goddelijke droefsteyghen geschilt was / ende meer ander troostelyke woorden daerse wat af getroost was. Toen namse Jesus in haer Armen / en kustte hem met groote innighen ende Jesus omhelsende met sijn Erkens oar haeren hals / en lagte haer toe ; toen verging alle haer droefheyd. En zy bleef hoorz by hem / en bede hem alle vrientschap dieze konden / verwagtende haeren Kerck-gang / naer Moyses Wet / op datse daer naer met haer te nazareth reysde tot haeren huuse / en dat Jesus mogte rusten in de kostelyke Wiege / die zy had laeten maeken / en Maria op dat schoonste Bedde / dat zy hierz hadde.

H E T XXIII. C A P I T T E L.

Hoe dat den Engel tot JOSEPH quam toen hy sliep ;
en seyde dat hy in Egypten trekken zoude.

Als Anna te Nazareth gekomen was in haer huus / ende Maria en Joseph met de andere vrouwen nog onderwegen waeren / quam den Engel in den nacht en openhaerde hem aen Joseph in den slaep / ende seyde : Saet op en neemt het Kind en sijne Moeder , ende vlugt in Egypten , en blyt daer tot dat ik't u zeggen zal. Want den tijt was gekomen dat Herodes het Kind zoude zoeken om te dooden. Toen stont Joseph op in den nacht sonder te toeven.

En

En als Maria van Joseph bit hoorde / was zy seer droevig om haer Moeder wille / want zy had wel gewilt / datse haer Moeder had mogen ontlieden / om datse met haer soude reysen. Maer den Engel sende / datse niet toeden en soude / en datse het niemant te kenneu en magt geben / en toen liet Joseph Maria op den Ezel zitten met Jesus / ende hy lenden den Ezel in den nacht.

Het was voorszeyt door den Propheet Isaias / den Heere sal opklimmen op een ligte wolke / en hy sal ingaen te Egypten en de Welken van Egypten sullen ter aerden vallen door sijn aenschijn. Veel weerbige ende oude Schryvers / als Athanasius / Eusebius ende Paphomemus seggen / dat soo haest als Jesus ende Maria ende Joseph / vlugtende door Herodes in Egypten zyn gekomen / dat de buybelen die daer regeerden (door groote ende hy na ongelooffelike Afgoderijen) soo geturbeert ende verjaegt wierden / dat daer en hoven tot een teeken van Christus konste en der buybelen vlugte / veel Welken der Afgoden ter aerden zyn gevallen / ende in't hiesouder dat eenen ouben ende uytneemen den grooten Boom / staende outrent de stad Vermagatig den welken de Antwoonbers des Lande door eenen hiesouderen ende H. Boom / en de Afgoden toe-ge-eggent hieten / als Christus met Maria daer door hy gegaen zyn / totter aerde toe is ghehoogt / als Christus aenditdenbe / ende soo krom menige Haeren is vlijuen staen. Ook van dien tijd af door de Gobbelijke werkinge / met sijne Scharffe ende Blaberen de sichten van de geloobige Menschen geneesde.

HET XXIV. KAPITTEL.

Van de droefheyd van S. ANNA, om dat haer Dogter niet gevolgt en was.

Als Anna te Nazareth in haer huys quam / hie rende zy alles soose hest konde / om Jesus ende haer Dogter wel te ontfangen / want zy verlangde naer haer komste / ense liep dikwils door de deur / om te siera ofte nog niet en quamen. En om dat sy te lang weg bleuen naer haeren sui / gingse naer Jerusalem / meynende haer te ontmoeten / wantse hooft dat hun onderwegen eenig hincer ober gekomen was.

En als zy een stuk weegs gegaen had / draegde van huys tot huys / oft niemant soobanige Persoonen gesien hadde / maer niemant wist daer af te syzeken / en daerom gingse al weenende door Jerusalem / haer zoeken van huys tot huys / van straet tot straet. Daer naer dedese desgelijks te Bethleem / te Betanien / te Jericho en veel andere Steden / maer enlaest zy en betuana geenen troost / want niemant en hadde gesien.

Als Anna langen tijd gesogt hadde / ense nergens gebonden / gingse droevig na huys / en seyde: Wees my alder-bedrukste Moeder, hoe kostelyken Schat hebbe ik verloren! Och ofte de aerde haer opende, ende my verslonde, want ik hebbe dat wel verdiend, om dat ik EMBRENTIANA myne Moeder, ontrent twee jaeren aldus liet loopen, om my te soeken met groote droefheyd haers herten, door alle Landen, en nu zoo voel ik in my selven den grooten weedom, die sy om mijnen 't wille geleden heeft. En in albusbanige droefheyd gingse
we-

weberom te Bethleem / om datse nog eens zien soude den slegten en verballen Stal / en de arme Kintke daer Jesus in gelegen hadde.

H E T XXV. K A P I T T E L.

Wat groot jammer ANNA vernam, toen zy te Bethleem quam, als zy de onnoofel Kinderkens over al zag dood liggen.

En als Anna in groote droefheid by Bethleem quam / hoorde zy een jammerlijk geschriem van de onnoofele Kinderkens / en haer Moeder schreyden soodanig / dat niet alleen de Menschen / maer ook de Beesten verschrakten ende verbaerd wierden / soo dat sommige Menschen in de Woestijne liepen / want het gerugt was soo groot / dat vier mijlen rondsom de stad Bethleem het minste Volgeschien niet en bleef / en dat was op dien tijt / als Herodes de onnoofele Kinderkens van twee jaeren / en daer beneden liet dooden. Desgelijck quamen Anna te gemoet de Schaepen ende Ossen / en alderhande Beesten / blebende ende roepende liepense in de Woestijne van verbaerdheid / ense maekten soo grooten geluyt / dat Anna by waer van haer zelven viel / en hoese naer by de Stad quam / hoe meer geluyt des roepen ende schreyens meerder wierd.

En toen se in de Stad quam sagse ontallick veel Kinderkens op de straeten dood liggen / wie jammerlijk vermoord waeren / ende haer bloed vloeyde op de straeten / of het water geweest hadde. Sy sag ook de goede Kinderkens nog aen haer Moeder Woosten liggen : De Dooden volgden haer Kinderen naer al schreyende / ende trocken haer

haer handt uyt den hoofde / en boben groote gabent hoorde haer Kinderen / maer ten haete niet.

Anna sag ook sommige in haer Moeder handt den dood-stekken / sommige met de Moeder hoorde stekken / sommige met Moeder en Vader hoorde houtuen / en al het volck liep uyt de Stad / oft sy raeghen. Als Anna dit sag wierde bitterlijck schreyende / en seyde : ô Eeuwigen Godt nu zien ik wel, dat ik van alle myn leven noyt zulke droefheid gehad en hebbe. ô Ontfermhertigen Godt, ziet neder van uwen Hemelschen Throon, troost dese droevige Ouders, die haer Kinderen aldus jammerlijk zien dood liggen. Ik bidde u, aldergoedertierensten Heere, en wilt dese vrede dood der onnoofele Kinderkens niet vreten naer de verdiensten van de gene, die't gedaen hebben, want al de plaegen van de gansche wereld, en waeren niet genoeg voor zoo grooten misdaed. Daerom bidde ik u lieven Heere, wilt se spaeren, in langmoedigheid; want zy en weten niet wats gedaen hebben.

H E T XXVI. K A P I T T E L.

Hoe ANNA de doode Kinderkens vergaederde; en liete begraeven.

Als Anna sag dat den koning Herodes Dies naers bereyde al-te-mael gebaert hadden / dat haer bevolen was / ende alle man uyt Bethleem was / wierde bevolen met barmhertigheid over al de Kinderen die daer herwaerts en berwaerts in hun Bloed vermoord lagen. Sy schoofte haer op / ende namse / en maekte se schoon / soose best konde / en droegse al-te-saemen op een segn stede / met groote reberentie.

En als de bagen gepasseert wazeren quam het volck dat uyt-geloopen was weberom t'huyg. En als zy de groote getrouwigheyt sagen / die Anna aen haer dochte kinderken bewesen hadde seydense tot malckanderen : Siet wy weten wel, hoe groote weldaeden dese Vrouwe Anna ons bewesen heeft in voorlede tyden, in gelont te maeken onse Blinde, Kreupele ende Lamme, &c. Ende nu onse Kinderen reyn te maeken, ende te vergaderen en wy zyn haer zeer ondankbaer geweest, namentlyk als wy sagen dat haer Dogter swaer van Kind ging, en dat niemand van ons allen haer en wilde logeren, en van noods wegen moestte toen in eenen armen veyallen stal gaen vernagten, daer sy haeren Sonē baerde, sonder dat'er iemand van ons haer helpen quam, ofte trooste. Daerom is't te dūgten, dat om onse ondankbaerheyd, Godt dese plage over ons gelonden heeft

Daerom seydense tot Anna : ô Bermhertige Matroone, onder de Dogters van Israël en is uwe gelijke hier gevonden, hoe sullen wy u volkomentlyk kunnen bedanken, voor alle de weldaeden die gy ons bewesen hebt? wy belyden dat wy geen magt daer toe en hebben maer wy danken u naer ons kleyn vermogen. Toen ging Anna te Lieben trouwen / die haer Kinderen verzozen hebben / en sy ariēde seer om die te begraven sonder iemand te vermaeden / was zy eik behulpsaem.

HET XXVII. KAPITTEL.

Hoe ANNA naer den arbeyd ruste in den Stal daer JESUS geboren was.

NMer ses bagen als Anna seer moete gearthēgt was / en weynig ge-eten hadde / gingse in den armen Stal / daer Jesus gekozen was / om te rusten

rusten / en met gehoogde knien bebesse weynig Doey uyt de kribbe daer Jesus in gelegen hadde / en sy ging daer op liggen / om wat te rusten. En als sy in slaep was wierbse opgetogen in den geest / en se sag al de pynen die JESUS lijden soude door de saligheyt van den mensch.

Ook sagse den weedom ende hoesheyt die Maria haere Dogter / en veel andere godtzuchtige zielen souden moeten uytstaen. Daer naer ontwaekte Anna / en se seyde / ô Alderloetste Kind JESU: gy syt dit onnoosel Lammeken, dat sal geoffert worden aen den Galgen-boom des Kruys, voor de saligheyt van alle menschen! ô Heylig Lyden, ô gebenedyde pyne! Och oft alle de gene die van mijnen stam geboren zyn voor uwen Naem soo lyden mogen, is't alsoo voorsien te geschieden, soo is't behoortlyk dat mijn eygen lichaem niet ongepynigt en blyve. Daerom bidde ik u goedertierensten Heere, wilt my een stede wysen, daer ik mijn vleesch kastyden mag om uwen 't wille.

HET XXVIII. KAPITTEL.

Hoe ANNA oorlof nam aen die van Bethleem, toen sy in de Woestyne reysen wilde.

Als Anna vast in haer herte besloten hadde / in de Woestyne te trekken en om de liefde Gods een streng leuen aen te nemen / soo gingse eerst visteren ende oorlof nemen / aen de arme melasche / blinde ende kranke / die te Bethleem waeren / en haer ontrent / ende sy herenbe eerst kostelyke Salve /

be / haer mebe syse salben wylde / eer sy van haer
scheyde. Ook begybe sy hun alle het tjdelyk goet
datse nog hadde. Als sy dit gebaen hadde / nam
zy oozlof aen hun alleen ende ging in de Woestijne.
Ende als de arme Kranke dit vernamen / liepen
sy naer de Woestijne al schreyende ende weenende /
en seften: Wee ons! want onse troosterse verlaet
ons: Wie zal ons voortaan troosten? Wie sal ons
verligten? Wie sal ons nu spysen ende laven? Wie
sal ons nu in onsen uyttersten nood bystaen? Wie sal
ons hongerige spysen ende voeden? Gy Sonne laet
u schynen, ende gy Aerde geeft ons teeken, waer
onse troosterse is, daer wyse vinden mogen, ende met
haer sterven. Alsoo kermenbe liepen zy 33. dagen
in de Woestijne sonder ophouden en sogten haer /
maer sy en konde niet vinden. Sommige van hun-
lieben waeren van droefheyd heel vertoerd / en stier-
pen van rouwe / om datse haer niet en vonden.

En dit gerugte quam booz alle dat Noobsche
Land. Als Anna 45. jaeren oud was / soo lange
in grooten artheyd ende penitentie geleest hadde / wil-
de sy nog strenger leven aen-nemen / zy ging
in de Woestijne / soekenbe de ellenbigste stede diese
vinden konde. Soo vond zy ten lesten eenen scher-
pen steenen kuyt / die hoog verheven was van der
aerden / ende zeer diep / daer gingse in haer
oude dagen in.

HET XXIX. KAPITTEL.

Van S. ANNA strenge leven.

Als Anna sootanig opset gemackit hadde / haer
leven dooztaen te leyden in strenge penitentie /
ende van dien tyd af / en sliep sy noyt op't bedde /
maer altyd op de kloote aerde / hekkende eenen
harren steen booz haer oozkussen / sy versmaede alle
lecker

lecker spijse ende dzonk / ende leeft by water ende
kzoo. Sonder verdziet visiteerde zy de sieken / sy
dienbe den armen / sy salste de Pelgrims / ende de
melaetsche met kostelyke salbe / hoe leelijt datse
maeren / ende wiesch haer kleeberen / ende vermaek-
tense / vernientubense ende laptense / maer booz de
fame ende het gerugt van haer heylighen verdzeyn
wierd al't land booz. Sy vleef volherbig in haer
notmoedighen / ende ijsaemhen / soo dat alle
menschen arm ende rijk van haer gestigt wierden.
En want haer hegeerte was nog swaerber peni-
tentie aen te nemen: Als sy vier-en-estig jaeren
oud was / soo ging zy in de alder-heymelijste
Woestijne die zy vinden konde / daer eenen steenen
kuyt in stont / die seer scherp ende hoog van der
aerden verheven was. Ende daer in ging zy sitten
rusten op eenen harren steen. En de wortelen die uyt
de harde steenen wiesfchen die arse / en leefde daer af.
Ende als zy boozt hadde / soo haelbe zy water twee
mijlen van daer datse dagelijks dzonk. En dese
strengighen en ijsaemhen duerde langen tyd.

HET XXX. KAPITTEL.

Hoe den vyand S. ANNA bekoorde.

En want den vyand kienbe de ijsaemhen en
heylighen van Anna, soo liet hy niet af haer
verdziet aen te doen / maer tot sijn confusie / ende
tot vermeerberinge haerder verdiensten: Soo is't
geschied op eenen tyd / als Anna grooten boozt had-
de / dat zy ging om water te haelen / om haer te
laven / 't welk twee mijlen van daer was. En als
zy daer quam / en wilde water scheypen / soo hadde
den vyand eenen grooten steen boven op het water
geleyt / alsoo datse daer geen water uyt krijgen
en konde. En want Gode sijn Dzinden die in hem
gansche

ganschelijck betrouwen / in haeren nosd niet en
berlaet / soo is 't geschied als Anna Godt bebote-
lyk had / dat uyt den harden steen een klaer
Fonteyne syzong / 't welck den vyand ook kenj-
de / en wierp daer eenen steen in die seer bitter en
ouweyn was / van den welken dat water soo bit-
ter wierd dat men het niet dzinken en konde / maer
van grooten dorst dzonck zy 't ende en pzoefde de
bitterheyt niet / ende want het seyn was soo viel
zy daer af ter aerden / ende was hi naer van haer
seluen. Toen quam den Engel / ende dzogt haer
te dzinken / en als zy dat genomen hadde / soo
berging haer den stank ende den dorst. Toen
ging Anna weber daer zy woonagtig was / ende
leyde haer neber op de hoochte aerde / om een wey-
nig te rusten / ende als zy sliep / soo quam den vy-
and / en boerboude in de Stad van Jerusalem /
ende settense op een hoog huys hoben op het dach /
ende lietse daer liggen. Als Anna ontwaekte / sag
zy datse in de stad was / ende dat het volck quam
met groote menigte / om haer te sien / ense sagten
mibbelen om haer daer af te krijgen sonder quetsen.
Anna sat in groote vreesen veruonderde haer / hoese
daer gekomen was en hadt Godt al kueleude / en
terstont dzogt haer eenen Engel in de Woestijne
daerse van bozen gekwerst hadde / daerse Godt met
innighen loofde ende dankte.

H E T X X X I . K A P I T T E L .

Hoe JESUS met MARIA ende haer Vrienden
ANNA bezogte in de Woestijne.

ALs Anna sehentien Jaeren lang soe strengen
leuen in de Woestijne gelyck hadde / ende was
toen 81. jaeren oud / en JESUS woonde 17. jaeren
met

met Maria sijn Moeder te Nazareth / gelyck hem
geen ding verholer en was / na sijne Godtshen /
soo wist hy ook wel op wat stede en plaetse sijn
liebe Groot-moeder was / en watse seyde.

Ook wist hy wel datse hoort van dese werelt
scheyden soude / daer zy haer ook vlijtiglyk toe
keren hadde / door groote penitentie / ende veel
goede werken / daerom seyde Jesus tot sijne liebe
Moeder / Siet den Spiegel des ganschen ouden Te-
stameois, een exempel van deugden, die uytverko-
ren Bruyd des Hemelschen Vaders, Anna, mijn
gebenedyde Groot-moeder, ende u alderoetste Moeder,
die sonder ophouden brand in de liefde Gods
in het midden des viers, die zal nu rusten van haer
grootte penitentie. Daerom mijn lieve Moeder laet ons
te samen gaen, om haer te troosten, als zy uyt dese
wereld scheid. Als Maria dit hoorde wierde seer
vlijtig / om datse haer nog eens sien ende sprekien
mocht hier op der aerden / en zy vergaderde alle
jaer vrienden / en ging met hun / en met Jesus
na de Woestijne daer S. Jan Baptist penitentie be-
de / hi de Hozaene / door de welke de kinderen van
Israel reynghen met Jesus naer het Land van he-
losten. En want S. Jan Baptisten Moeder Eliza-
beth S. Anna Suster was / daerom seyde Jesus tot
hun : Wilt haestelijc opstaen ende gaet met ons be-
sien de heylige Vrouwe in de Woestijne die daer veel
jaeren een Engels leuen geleef heeft, in 't menschelijc
lichaem hier op der aerden, in wiens lichaemen mijne
Moeder negen maenden gerust heeft: zy is mijn groot-
moeder, ende zy is weerdig al waeren wy ook in
den Hemel, dat wy neder zouden komen om haer te
besoeken. En hierom is 't behoerlijc, want wy nog
op der aerden zyn, dat wy haer dit niet en
weygeren.

Als den Doozlooper Christus den H. Joannes Baptista
dit

dit hoorde waer hy seer blijbe / en ging met hem / begeerenbe te sien den naam / haer soo kostelijke bezugten af gekomen waeren / en hy viel Jesus te voet / en bebe hem reberentie / en ging met hem.

HET XXXII. KAPITTEL.

Hoe JESUS met zijn geselschap by ANNA quam en hoede van haer ontfangen wierden.

Als Jesus met sulke geselschap by Anna in de Woestijne quam / stonde op en ging vol blijdschap hem te ontmoet / en ontfingse met groote reberentie ; Jesus en Maria gingen voor. Als Anna by Jesus quam viel sy hem te voet en kuste sijn voeten / en met veel traenen songse Davids Psalmen : In u Heere hebbe ik gehopt, ik en sal niet beschaemt worden inder eeuwigheyd. Desen Psalm vervolghense tot den eynde toe. Daer naer hestese Jesus op van de aerde in een trecken der liefde en naer hem Maria haer Dogter / en kustense met veel traenen uyt groote liefde / en naer haer bebesse beg gelijkken al d'ander / die in haer geselschap waeren. Daer naer ging JESUS ende MARIA neber sitten / en Anna in't midden van haer / en Joannes Baptista en d'ander Diensten saten rouwsom haer.

HET XXXIII. KAPITTEL.

Hoe ANNA haer Kinderen leerde.

Den sprak Anna tot hem / en seyde : Mijn allerlieffte Kinderen, ik bidde u al-te-samen, wilt tog malkanderen lief hebben, foodanig dat geenderleyen tegenspoet, nog pynen u van de liefde en scheidde.

scheidde. Weest ook gedagtig, dat gy al-te-samen uyt eenen stam gesproten zyt, dien gy met uwe oogen ziet. Wandeld ook in de Geboden ende rechtvaardigheyd Gods : weest bermhertig en wilt niemant vermaeden, weest den armen goedertierig, wilt u leven in armoede overbrengen, dan zult gy zeker een gerust leven hebben op dese aerde.

Wilt ook noyt staen naer tydelyk goed, oft eere te behaalen, want die en zyn anders niet dan een Sweert daer de ziele mede gedood word, en dit zijn saeken, daer men de eeuwig verdoemenisse mede bekomt, en hierom heb ikse vermaed.

Toen sprakse tot de andere in't gemeyn / seggende op Jesus, ende seyde : Siet dit is den Sone Gods, die den Hemel en de Aerde met al't gene dat'er in is geschaepen heeft, en hy is de Fonteyne van alle goed. Ik segge u in der waerheyd, dat hy niet alleen en is, die gy met uwe vleeschelyke oogen hier nu ziet, maer hy heeft in hem verholen de Goddelijke mogentheyd, gelijk den Honinggraet schuyld in de Boomen, daer't af komt.

Ende die hem diend ende zyn Leeringe houden, die sullen genieten het eeuwig leven, want hy is den Sleutel des Hemelschen Ryk, en hy is den selven die aen onse Voor-vaders in de H. Schrittuere beloofd is. Ende ik bidde u myn uytverkoren Kinderen, dat gy hem in den tyd zyns Lydens niet verlaeten en wilt. Want naer sijn Lyden, sult gy sien ende kennen, dat hy uwen Heer ende uwen Godt is.

Als Anna dit geseyt hadde / waerdense dat haer de troed nakende waer / en toen neygde sy haer hooft op Jesus knijt.

HET XXXIV. KAPITTEL.

Hoe ANNA sterft, ende hoe JESUS dien dag gebenedyd heeft.

Toen seide Jesus tot Anna: Omijn lieve Moeder, gebenedyd moet gy zyn, ende alle de gene die u eeren hier op der aerden, die sullen in alle dingen voorspoet hebben, naer het lichaem en naer de ziele, en in allen nood, daerle my aenroepen, sal ik haer verhooren, om uwen't wille. Desen Dinsdag op den welken gy geboren zyt, en op den welken gy sterven sult, moet zyn gebenedyd, om uwen't wille. En alle de gene die u op desen dag devotelyk sullen aenroepen, die zal ik verhooren, om dat gy soo vromelyk gestreden hebt; en ook om de brandende liefde, die gy tot mynen Hemelschen Vader gehad, ende zoo menige jaeren getoont hebt. En door dese weerdige Vruchte, die van u gekomen is, sult gy eeuwelyk zitten op een van de hoogste Troonen mijns Hemelschen Vader, op dat gy daer zien moogt alle uwe geslagten, en al die u devotelyk gediend hebben, ende nog dienen zullen tot in der eeuwigheyd.

Anna leyde haer hooft op Jesus hoest / en Jesus leyde sijn hooft soetelyk by haer hooft / en syczak haer bziendelyk aen. Dooz de groote pijn rekete Anna haer Ermen van een / de welke Maria ontving ende bziendelyk kuste / en maektense nat met haere traenen. Daer naer quam'er een groote klaerheyt nyt den Hemel die Anna omringelde met den soeten Sang der Engelen.

Toen seide Anna nyt Davids Psalm bit Versken: Gelijk den Hert dorst naer de Fonteyne des levende

vende Wateren, altoo dorst myne ziele naer u, die zyt mijnen Heere ende mynen Godt, wanneer sal ik u aenschyn voor eeuwig aenschouwen. Als sy desen Psalm ge-eyndigt hadde rusten sy in Godt / en de gene die haer om stonden / vielen op haer knien / en gebenedyden Godt / zy songen Lof-sangen op de Werke / en de Engelen in den Hemel.

Als Jesus met Maria en haer H. Geselschap by Anna tot den twintigsten dag gelveest hebben / en als Anna gestorven was brogten sy haer dooch lichaem te Nazareth / en Salsden het met kostelyke Salve / ense begroeven haer by haeren Man Joachim / en sy lieben by't graf tot s'anderbaegs Sabonds / tot dat de Sonne onberging. Daer na tverscheydense haer veertig dagen naer malkaanberren / en zy onthielden haer van vlybschap seventig dagen.

HET XXXV. KAPITTEL.

Om te gelooven dat van S. ANNA geschreven is een schoon onderwys.

Bij Godt en is geen bingen onmogelyk / hoe wonderlyk datse zyn / daerom en moet het ook niemant bzeind dunken / de groote ende selbsame Mirakelen / die de H. Moeder Anna gebaen heeft / ende nog hebendaegs doet dooz't heel Chzistenryk / aen alle die haer aenroepen / want haer verbiensten meerder zyn / dan sommige ander Heyligen / daerom heeft haer Godt bit beloost.

Wengesten dat men sonder twyffel geloost de Mirakelen die van andere Heyligen geschied zyn / die

die soo bezemb en wonderlijck zijn / als dese mogen
zijn / waerom en sal men van dese niet soo wel ge-
looben als die. Men leest in de *H. Schrifstuer* dat
den Koning van Babilonien / Ananiam, Azariam
ende Misael in eenen glaeyenden Oven sette in den
welken sy onberchand / en haer kleebereu onge-
quetst bleuen / en sy loofden en dankten Gode daer
in. Item veel Martelaeren en Martelareffen leest
en geloofst men / die ongequetst en onberchand op
Asere Plaeten / met vloote booten gingen.

En om dat Gode nu soo magtig is / als hy doen
was en altyt sijn sal / waerom en soude men dat
niet gelooben / dat men leest van de *H. Vrouwe An-
na*, die van der eeuwigheid verkozen is geweest / om
te haeren de Koninginne der Hemelen *MARIA*.

Menmerkt wiens Moeder sy is en u en zal niet
bezemb zijn / die wonderlijcke Mirakelen die men van
haer leest. Dit is geschieden tot vermaeninge van
de gene die gewillig zijn / om te gelooben die
wonderlijcke dingen / die men van de *H. Moeder
Anna* leest / waeragtig geschied te zijn / ende hebben
nog geschieden / en geschieden zullen hoor Godes
geheugenisse in't Christenijck / tot het eynde der
wereld / Amen.

Hier eynd het Leven van de *H. Moeder ANNA*.

Dit en is niet al waer, als Evangelie verheuen:
Maer als goede gevoelens, is dit ten deele ge-
schreven.

Sommige

Sommige Mirakelen geschied door
de voorspraek van de *H. Moeder*

A N N A.

Een Vrouwe word verlost van de onregte dood,
door den dienst van *S. ANNA*.

In Zusina is geweest een Maget genoemd Anna,
dese had haere Patroonerisse de *H. Moeder Anna*
seer lief / en dienense dag en nacht / ense liet een
kerke Cimmeren / om daer te singen / oft te lesen
alle Dinsdagen byn Missen ter eeren van *Jesus*,
Maria ende *Anna*, ten eeuwigem dagen geduerende /
ende daer toe alle dagen de seuen Gethje te singen.
Sy sijnde ook alle Dinsdagen thien arme Lie-
den ter eeren van *S. Anna*, om datse op den
Dinsdag gekozen wierd.

Te *Jerusalem* was een rijk Man / een van de
opperste geheeten *Amboges*, en dien wierd met lief-
de ontfeken op dese Maget Anna, en hy hadse ge-
ne ten houwelijck gehad om datse veel rijker was
dan hy. Het geviel dat desen *Amboges* Burgemees-
ter van de stad gekosen wierd / kortz daer naer trok
hy met de sijne / om eenige affairen hoor byn saeren
van huns / en terwijlen trouwde Anna eenen Man /
daerse byn kinderen hy kreeg. Als *Amboges* t'huns
quam / en dit hoorde was hy seer boedig / en de
liesde die hy lange tot haer gehad hadde / waste hoe
langer

langer hoe meer / en hierom zocht hy haeren. Man
heguelijk te dooben. Hy wist dat Anna met haer
kinderen / en alle haer Huyngesin naer den eten in't
Sermoon plagt te gaen / en dat haeren Man al-
leen t'huyng bleef / om een weynig te slaepen.

Op eenen tijt als zy naer gewoonte met haer
Kinderen ende Huyngesin in de Kerke was / en
haeren Man op het bedde lag / en sliep. Quam
Amboges stil langs agter in 't huyng / en liep in
de kamer daer hy lag en sliep / en stak hem de
keil af / en hoogde hem onder de Bedstede / en
supberbe de kamer van het bloet / datter gestoet
was / en ging weg.

Soo haest als hy dese moord gedaen hadde /
was in hem uytgekluscht den brand der vleesche-
lyke liefde / die hy tot Anna gehad hadde. En
als Anna van de Kerke t'huyng quam / ende den
dag ten eynde ging / soo en vernam zy haeren
Man niet / die daen naer sijn gewoonte plagt
t'huyng te wesen / waerom zy hem bede soeken / maer
niemand en konde hem vinden.

Toen bede zy hem met grooter neerstighent zoe-
ken / in alle plaetsen daerse dogt dat hy zyn mogt /
als in Putten / in Gragten / en in Bosschen. En
als men hem nergens vinden konde / wierd zy seer
hroedig van herten / om haeren Man / diese soo
jammerlyk verlozen hadde. En dit geschiede in
den Winter / waerom het doot Lichaem dooz de
koude niet haest en stonk / maer bzy maenden daer
naer / als de meeste koude gedaen was begonst
het Lichaem te stinken.

Anna dit niet konneude rieken / om datse toen
ter tijt was verstoet van hoost was / maer haer
volck wierden den stank hoe langer hoe meer ge-
waer / soodanig dat al die maer van 't Huynges-
in in de kamer quamen walgden / en verbaerd
waeren /

maecten / als zy moesten in de kamer gaen. En om
dat Anna veel kostelyke Juweelen in die kamer
hadde / en om datse den stank niet en rook / wil-
dese daer niemand laeten soeken / van waer den
stank zynen oorspyng nam.

Op eenen tijt als Anna in de Kerke was / kom-
men sy in haer kamer / ense sogten te samen de
heel kamer dooz / en ten lesten braken zy met
geweld / de doet-kant van haer Bedstede open /
en toen wierdense gewaer / dat den stank daer
uyt quam.

En als zy onder het Bedde sogten / bonden zy
den Man van Anna daer vermoord liggen / en toen
begostense al schrygende te roepen / soodanig dat
de Bedueneren quamen geloopen / en als zy dit groot
jammer sagen / trocken zy het stinkende lichaem
uyt die Bedstede. En als Anna uyt de Kerke
quam / en haeren Man soo beerlyk vermoord sag
liggen / vielse van hroefheyd plat ter aerden / ofc
zy van haer selven hadde geweest / en thoonde soo
groote teekenen haerder hroefheyd / dat al de gene
die't hoorde / medelyden met haer hadden / en
sy lieten hem begraven.

Als dit groot gefammer hy na een jaer geleden
was / waeren daer sommige die quade suspitie op
Anna hadden / en seynen datse schuldig was aen
dit misdag / want het niet wel te geloouen en
was dat iemand haeren Man alsoo onder het Bed
hadde komen verbergen kuyten haer wete / daerse
alle nagten op het selue Bedde sliep / en om datse
niemand van haer huyngesin in de kamer had
willeen laeten soeken.

En daerom sommige van haer mans Wienten /
en nog veel ander hadden quade suspitie op Anna.
Daerom sy embelyk wierd gevangen en gegh-
nigt. Sy ontschuldigde haer / maer men wilde
hass

haer niet gelooben / en haer Lichaem wierb bart
Lit tot Lit van een gescheurd / haer schenen wiers-
den open-gesneden / en daer wierb siedende Olie
in-gegoten.

En sy beden haer nog meer ander schzadmetijke
pynen aen / soo datse lieber sterben wulde / en alle
tekenen datse haer opleyden / van nog langer
al sulke pynen uyt te staen. En daerom tekenense
datse sommige woese menschen gehuerd hadde / om
haeren man te vermoorden.

En als Anna dit openbaerlyk tekenen hadde booz-
ken schzick der pynen / wierb in't Gerecht gestoten /
dat men de saeke van haer booz in schzick soude
stellen / en dat vast maken aen haer booz-hoofd /
en dat men haer alsoo leyden souden booz de heel-
stab van Zynen / om dat alle man weten soude /
dat sy haeren Man vermoord hadde.

Soo wierb de Sententie ober haer gegeven /
dat mense lebendig op een stat leggen soude / en
haer Ermen ende Beenen haken / gelyk men de
moordeners doet. Smorgens vroeg wierb Anna
in't Gerecht booz de Schepenen gehragt / om
haer Bonnis te ontfangen. En als Anna booz de
Schepenen stont / quamen daer twee Vrouwen /
ende eenen schoonen Jongeling.

En van dese Vrouwen seyde tot de Schepenen :
Gy Heeren van Zynen, en wilt dees Vrouw niet
veroordeelen, ten sy gy ons eerst oordeelt op een
lastige en moeyelijke saeke. En dese Vrouw spzack
soo straffelyk / datse alle verschzickt zynde vzaeg-
den / wat saeke dat dit was ?

Toen begeerten dese twee Vrouwen den Jong-
eling / die sy met haer gehragt hadden tot een
booz-spzacke ; en de Regters lieten het toe. Toen
spzack den Jongeling : Gy Heeren Schepenen,
dees twee Vrouwen begeeren een oordeel van u in
dese

dese saeke. Waer't dat eenen Koning zyn Moeder,
en zyn Groot-moeder beloofd hadde haeren Dienst-
knecht ende Dienst-maegd te bewaeren, en in allen
haeren nood te helpen, ende een Dienst-maegd
van zyn Groot-moeder onregtelijk gevangen en
gepynigt wierd, en in't Gerecht voor de Schepenen
gebrogt was, om de Sententie des doods te ont-
fangen ; en des Konings Moeder, ende Groot-
Moeder vermaenden hem, over de beloften die hy
gedaen hadde. Nu vraeg ik u, is den Koning
schuldigh zyn beofte te volbrengen, ofte niet ?

De Schepenen saten ofte stom gelueest ha-
ben / en ten lesten seydense / datse haer geen ant-
woord op geuen konden. Den Jongeling riep
haestelyk / en seyde : Ik maene u by den Eed
die gy gedaen hebt, dat gy geen oordeel hier af wylt,
ende doet ons regt in onse saeken, ende segt wat
sy verbeurd hebben, die des Konings Groot-moe-
ders Dienst-maegd zoo jammerlyk gepynigt heb-
ben, ende nog arbeiden om haer schandelyk te
dooden.

De Schepenen hoorde de kloefte woorden
van den Jongeling stonden op / en heraken hun /
watse haer op antwoorden wulden. En als sy
hyn lang heraken hadden / antwoordense : Het is
behoorlyk dat den Koning niet en doet tegen sijn
beloften, en die zyn Groot-moeders Dienst-maegd
zoo groot verdriet aengedaen hebben, is onwe-
tende geschied, datse staen tot des Konings gena-
de, ende is't wetende geschied, soo sal mense straf-
fen, tot een exempel ende eenen spiegel van een
iegelijk, om dat niemand voortaan zyn handen en
steke aen zyn Moeders, oft Groot-moeders Huis-
gesin.

Den Jongeling seyde wederom tot hyn : Siet had
gy niet geseyd, dat de gene die ongelyk hebben ge-
daen

Man sullen staen onder de bermhertigheyd des Konings, in eenen oogenblik soude de stad verfonken hebben in den afgrond der hellen; want dese Vrouw die gy ter dood verwysen wilt, is een van mijs Groot-moeders huys-gefin, en sonder haer schuld hebt gyle gevangen ende jammerlijk gepyngt, ende hebt haer valschelyk opgeleyd, datse haeren Man vermoord heeft, 't welk gelogen is. En hy nam den Man van Anna (die lang tont geweest hadde) int den Mantel van S. Anna / haer hy onder bedekt wag en hy seyde: Siet hier is den Man van Anna, en hy leeft.

Als zy dit groot mirakel sagen / stonden zy oftse hond geweest hadden van verwonderinge. Toen spzalk den Hegter tot den Jongeling: Ik beweire uw by den levenden Godt, dat gy ons segt wie gy zyt? den Jongeling antwoorde: Wy zyn JESUS, MARIA ende ANNA. En daer mede verduenen zy int haer oogen.

En Amboges die den Man van Anna vermoord hadde / sat met d'ander Schepenen in't Gerecht? en terstont quam den hoosen byand / en dien greep hem hy den hant / en boerden hem om hoog in de loegt / ende seyde: Amboges bekend ou u schuld. Toen riep Amboges met luyber stemme: Ik heb den Man van dees Vrouw heymelyk gedood.

Toen trok hem den byand sijn hoost af / en hy vloog daer mede weg en't ander deel zyng lichaems viel op der aerden / ense lieten dat met de Bresten int de stad trecken. Ende Anna met haeren Man / ende al 't ander volk van de stad gingen met knoote voeten te samen in de kerke van S. Anna / ense vielen op haer knien / en dankten Jesus, Maria, ende Anna, van dat groot mirakel. Ende Anna met haeren Man versackten de werelt / ense lieten haer kinderen al haer goet /

en

en zy liegaven haer tot groate Penitentie / en dienbe S. Anna devotelyk / ense leefde nog menig jaer daer naer / ter eeren Gods gedenebyd van nu tot in der ewighjeyd / Amen.

E E N A N D E R.

Een Vrouwe met haer Kinderen word
verlost van den brand.

HEt waeren twee goeie Persoonen in den houwelijken staet / Man en Wyf weynig hebbende van tybelyk goed / maerse dienben kenbe S. Anna seer devotelyk en leefden van den arbeyt haerder handen. Op eenen tyd hoorden zy Pzediken / hoe Joachim ende Anna hun tybelyk goed in bynen beilden / en twee beelen ter eeren Gods gaben / en van't berbe leefden zy met hun Dingsgefin. En om hun een weynig hier in na te volgen beloofden zy alle Dingsdagen het berbe deel van haeren kost aen den armen te geven / om dat S. Anna op dien dag gekozen wierd.

En als sy dit een wyle tyds gebaen hadden wierden zy seer rijk / en zy dienden neerstelyk JESUS, Maria ende Anna. En om datse geen kinderen en kregen / haden zy S. Anna / datse Godt booz haer hebben wilde / en kocht daer naer ontjng de Drouwe ense haerde byn Jonen seffens. En dat geschiede in den Dagst / en't wag doozgaens bogtig ende regenagtig weber.

En om datse veel byngten in't Weid hadden staen / en verbaerd waeren vanse niet booz in te krijgen / soo gebiel 't op eenen dag / dat het schoon weber wag / toen nam den Weerd al zyn Dingsgefin

gesin met hem om de bzuigten bzoog in de schuere te hzengen / ende liet een kleyn kind t'huys / om dat te hewaeren. Het kind quam by het vier en speelbe daer mede / als de kinderen plegen te doen / soo quam ten lesten dat vier by een hebste de haer sion in was en ontsak dat / waer van't geheel huys hzandende wierb. Als de Vrouw die doen in't kinderbed lag / dat gerugt des hzands hoozbe / zoo wierbse seer berbaert / ende stont van't bedde op / en bede de kamer open / ende sag dat gansch het huys stont in gloegende kolen Doen bede sy de kamer toe / ende sloot haer daer in / en riep jammerlyk om hulpe / maer niemant en konde haer helpen. Daen nam sy haer bzy nieuwe gekozen kindere in haer ermen / en ging sitten op het bedde / en dacht dat sy daer met haer kinders verhzanden moeste. Daeren Man wierb den hzand gewaer / ende quam haestig gelooopen upt den besbe / daer Rozen stont / ende veel volkig met hem maer het was te laet. Als hy vernam dat sijn liebe Wyfshrouw met de bzy kinderen uog in de kamer waeren / zoo en konde hun niet helpen / hy ging bzoebig van daer / en ging in de Kerck / en viel op sijn knien vooz S. Anna Welc ende bebal het sijn Vrouw met de kinderen / en als't huys behalben de muere verhzand was soo gingen sy daer in ende sogten t'geheente van de Vrouw ende haere kinderen om die te begraven / wantse meynden datse verhzand waeren. En als sy in de kamer quamen zoo sagen zy de kraem-vrouw op't bedde sitten / met haer bzy kinderen in haeren schoot / en waeren wel te vreden. En als zy dat sagen / zoo verwonderden zy hun uptter maeten seer / en riepen van groote vlyschap seer luyde / alsoo dat het volk die dit hoozden haestelyk quamen gelooopen om te sien dat wonderlyk mirakel. En den Man van de Vrouw / die t'vlyschelbe / maer sy zeyde ik ben u Vrouw / en hent gesholpen

holpen van S. Anna, want als ik sag dat ik met het vier gebangen was / ende niet weg komen en konde / zoo nam ik mijn bzy kinderen in mijnen schoot en ging sitten op't bedde / ende met gekoozbe knien riep ik aen onse Matroone Anna, en had haer datse nu gebagtig waer / die welbaeden en aelmoeffen / die wy t'haerder eeren den armen gebaen hebben. En als ik dat gebied upt had / zoo sag ik terstant tot my komen Jesus, Maria en Anna. En S. Anna nam my / ende de kinderen in haeren schoot / en bedekte ons met haeren mantel. En Jesus stont aen mijnen hoofde / en Maria aen mijnne voeten: en beschermde my / alsoo dat my geen vier nog vlam / uog affchen / uog rook hinderen en konde / en als zy van my schenden / soo nam Jesus my in den arm ende kustte my en seyde. Albus wil ik by-staen in haeren noot den genen die mijn Groot-moeder eeren / om sijnz Moeder wil / ende alle die dit hoozden / gebenedyden Godt van dat gloriens Mirakel. En in de selve stede daer dit geschiede lieten zy een Capelle maekien / en sondeerden daer in alle Dinsdagen bzy Wiffen te singen / tot een eeuwige memoze van dit Mirakel.

E E N A N D E R.

Van eenen Eremyt, in Frankryk verwekt van de dood.

Het was eenen Eremyt die S. Anna dienbe / ter eeren van Maria, ende als hy daer langewyld gebied hadde / zoo is't geschied dat hy vooz gezezekt van nootduft in een stad ging vzoob hidben / en als de Sonne onberging zoo meynde hy nae sijn Cluyse te gaen / soo quam hem een moozdenaer te gemoet / de welke als hy den Eremyt sag komen soo hopte hy dat een ryk koopman hadde geweest die

uyt loofghent sulck hadigt aengetrocken had / om dat hy by nagt te sekerder soude wandelen / ende hy greep hem by den hals / ende eyschte goud en silber van hem den Eremyt had genade / ende seyde / dat hy niet en had / want hy was een arm bedelaer. Den moozbenaer geloofde dat niet / maer hy meynde dat hy 't daer mede hebbeken woude : en dat hy een ryck koopman was en trok zyn sweert uyt en hy wilde hem de kele af-steken. Den Eremyt had hem / dat hy hem tog spaeren wilde ter eeren van S. Anna / hy soude haer al sijn leven lang vooz hem bidden. Den moozbenaer seyde : Kont gy wel bidden, soo bid nu S. Anna voor u leven, dat zy u verlosse uyt mijn handen. Den Eremyt riep met lugher stemme S. Anna aen : als den moozbenaer hoorde dat hy riep trok hy hem ter aerden en sloeg hem sijn hoofd af / en wierp dat verre uyt den weg / en trok sijn lichaem by een water / daer hy 't in wierp. En als hy om sag / soo sag hy een schoon Vrouw hem naer volgen / wiens aensigt ende oogen van klaerheyt blinkte als de stralen der Sonne / op haer hoofd scheen eenen kant / als eenen Regen-boog / en in den hand stont geschreven dese byn Naemen / Jesus, Maria, Anna, met gulde Letters / en hy sag dat dese Vrouw den Eremyts hoofd in haer handen droeg en hem naer liep. Als den moozbenaer dit sag bleef hy staen van verbaertheit / en hy konde niet vooztgaen. Als dese Vrouw met den hoofde by het lichaem quam / soo sette zy dat daer aen / en seyde : Mynen getrouwen dienaer staet op, erde geeft getuygenis dat ik Jesus Groot-Moeder ben. En terstont reeg hy blydelijk op / als oft hy uyt den slaep ongestaen had / en daer mede verdwien de Vrouw uyt de oogen des moozbenaers. Als hy dit gesien hadde viel hy op sijn knien vooz den Eremyt / en had hem om vergiffnisse / ende begerde /

geerde dat hy S. Anna vooz hem bidden wilde / en hy bekeerden hem / en bleef by den Eremyt / en dienste S. Anna behotelijk. Daer naer ging hy in een Woestijne en leefde daer 25. jaeren in groote penitentie / en ten laesten stierf hy salighijk.

E E N A N D E R.

Een Vrouwe word verwekt van de dobd.

In 't jaer 1148. in een groote stad genaemt Cistona waeren twee Persoonen in den Houwelijken staet / seer ongelukkig in tydelijken voozspoet / ende waeren seer neerstig om groot goed te vergaeren. En dit buerde veel jaeren / soo dat den Man mistroostig wierd. En hy had S. Jan Evangelist vooz sijnen Patroon gekosen / die hy bageeljk behotelijk eerde.

Hy ging op eenen tyd als de Sonne onderging tot een water daer hy gelegen / om hem daer in te verdrinken van mistroostighent / om dat hy veel schuldig was / en geen magt en hadde / om te betaelen. En als hy op den kant des waters stont / en daer in wilde springen / soo sag hy op 't water eenen Man tot hem komen / die in 't wit gekleedt was / die hem belette dat hy in 't water niet en sprong / en seyde : Sone wat hebt gy in den sin, bekeert u, 'tis meer dan tyd. Den mistroostigen vzaegde hem wie hy was? Hy seyde : Ik ben Sint Jan, en hadde ik Godt voor u niet gebeden, den vyand had u lank den hals gebroken, daerom wilt u bekeeren, en doe penitentie voor den quaden wil. Ende voor u fonden, en wilt niet meer sorgvuldig zyn om tydelyk goed te krygen, want daer is een H. Marroone in den Hemel, de welke in eenen oogeblik de gansche wereld te hulpe komen mag,

al de gene die belwaert zyn met groote armoede, nootdrift en droef heyt, die verkrygen haergoet overvloedig in blydschap. Als den mijsdriftigen dit hoorde soa liekenbe hy sijne groote dwalinge / en viel S. Jan Evangelist te voet en seyde tot hem : *o Mynen lieven H. Apostel, wilt my tog seggen hoe den Naem is van die magtige Matroon, die in den Hemel is, ik wil haer al mijn leven dienen.*

S. Jan antwoorde / dat het de H. Anna was / de Moeder van de Koninginne der Hemelen / die sult gy alle dagen eeren en besouder des Dingsdaegs / want doen wierd zy gekozen / en doen stierf sy. En daerom heeft Christus dien dag sonderlinge genegenheid / en belooft alle de gene die haer op dien dag eeren / gratie te geben. En als hy dit geseyt hadde / soa verbleuen hy uyt sijn oogen / en van dien tijt af dienbe hy S. Anna seer trouwelijck / en liet haer sieck maken in sijn huys / en zoo dikwils als hy S. Anna hoorde noemen / soa wierd hy weder verlijdt. En alle Dingsdagen zoo lieef hy tot den noen toe in de Kerke / en offerde van hzyn krantheitte Was-lichten voor haer Welc / en liet van een Missie van S. Anna lesen / die hy en sijn Dingsdagszoude bebotelijck hoorde. En in alsulken devotie lieben sy volherbig haer leven lang / ende in kortste jaeren kregen sy veel goet / zoo datse seer rijck waeren vernamt / en doen lieten zy een schoon Kerke maeken ter eeren van S. Anna, en lieten die verciereu en verstigten met Renten / om alle dagen de seuen Getyden daer in te singen.

En alle dingsdagen hzyn Missen ter eeren van Jesus, Maria, Anna, die lieten zy singen. En als dese hoorseynde Personen 23. jaeren te samen in den egte hy een geweest waeren / ende nog geen kinderen hebben : zoo haben zy S. Anna dat zy haer een Dugt van Godt verwerben wilde / intien dat

hem liefste / op dat haer tijdelijck goet niet en quame in vzeemde handen. Soa verhoorde Godt haer Gebied voor S. Anna, en dat Wyf kreeg hzyn Sonen seffens : als zy hy na hzyn jaeren oud waeren geworden / zoo wierd hun Moeder seer krank / en kreyde haer om te sterben / waerom dat haeren Man seer droefdig was. En desen Man had S. Anna met groote innighend / dat sy haer gesontghend wilske verwerben van Godt / hy wilske voor haer sterben. Ende sy wierd zoo krank / dat de natuerelijcke droefghend gansch in haer verteerd was / alsoo dat sy moest sterben als sy ook bebe. En als den Man sag dat sijn Dingsdagszoude gestorven was / zoo viel hy op dat dood lichaem / ende doonde zoo groote droefghend dat niemant besgelijck gesien heeft / ende dat duerden eenen heelen dag en nacht lang. Daer naer wierd hy met geweld van haer getogen en viel op der aerden / en bleef langen tijt soa liggen dat men meynde dat hy lange dood geweest hadde. Ten lesten quam hy weder tot zyn selven / en overmits de troostingen van sijne gevaeren en vzienden wierd hy wat getroost. En des verdaegs wierd zyne lieve Dingsdagszoude eerlijck begraven in S. Annes Kerke voor den jongen Altaer / die sy hadden laeten timmeren van haer zelsse goet / dat hun Godt verleent hadde. Daer naer zoo ging haeren Man naer huys / en aengaende zyn droeffenisse die wierd van ure tot ure hoe lange hoe meer. En als den dag ten avond gekomen was zoo begonsten de kinderen te schreyen en droegen haeren Vader / waer dat hun Moeder was / het welck zyn droeffenisse seer vermeerden. *Want als mi de Sonne onder was / en sag dat hy de kinderen niet stillen en konde van schreyen / zoo nam hyse alle hzyn der hand en seyde / dat sy te vzeben souben zyn / hy wilsense leggen hy haer*

haer Moeder / en hy leydense in de Kerck van S. ANNA haer hy de seutels van hadde.

Als hy nu met de kinderen in de Kerck was / setten hy die op den Altaer van S. Anna, en hy seyde tot hem: Siet dit is u Moeder. En hy wees op 't Beeld van S. Anna, en terstont hielben de kinderen op van schynen / ense boegben hem hy 't Beeld ense wonden haer niet af-komen. Toen viel de Vader op sijn knien voor den Altaer / en hy seyde met schrypende oogen: O weerdige Vrouwe Anna ontfermt u over dese jonge kinderkes, en wiltse beschermen, ende haer leydster wesen, want sy hebben kortse haer Moeder verloren, en sy sulden misschien my ook verliesen in desen nacht, want ik weet wel dat myn herte desen nacht van rouw scheuren zal.

Als hy dit geseyd hadde / liet hy de kinderen in haer behoedenisse / en gink thuss. En als hy in sijn slaep-kamer quam wierd hy opgetogen in den geest / en viel ter aerden / want hem bocht dat het Beeld van S. Anna weder kom van den Altaer / en gink tot sijn Wyfs graf / ense haer uyt trok / en seyde: Staet op en gaet terstont met u kinderen by uwen Man, ende troost hem, oft hy sal van rouwe sterven.

En als den Man tot sijn selven quam wierd hy seer verbaert van dit visioen / om dat hy met den nacht alleen in huss was / en hy hoorde aen de deur kloppen / maer hy diers niet spreken / noch de deur open doen / bzeesende dat hem Godt plaegen soude om sijn onijbsaemheyt: aenstonts viel hy op sijn knien / en bad Godt om vergiffenisse. Daer naer wierd'er weder geklopt luyder dan te hozen / en hy hoorde sijn Vrouw roepen: Man doet de deur open. Waer af hy son seer verbaert wierd / dat hy niet een Lij raeren konde.

EM

En de kinderen riepen: Vader doet open, want wy hebben ons Moeder hier by ons? En als hy sijn kinders gehoort / en hoorde een wenster hem met hem Moeder in haer Doops-kleed gesien hadde dede hy terstont de deur open / en hy nam haer in sijn Armen / en seyde: Is 't mogelyk dat gy myn alderlieffte Huysvrouw zyt? Sy antwoorde: Mynen lieven Man, laet ons Godt Almagtig loven, ende danken, ende sijn Groot-Moeder Anna, want sy heeft my van de dood verwekt, en ik ben waerachtelyk u Wyf.

Als haeren Man dit Mirakel sag / riep hy met luyder stemme van groote blijdschap soodanig dat al 't volk quam gelaopen / om dit groot Mirakel te sien. En al dat volk van de Stads loofden S. Anna van 't groot Mirakel / en setten dien dag al 't Land voor te viereu / en sy verkosden haer tot een Patroonesse. En den Heere des Lande liet sijn eygen Wapen achter / en dede S. ANNA in sijn Schild stellen / het welck sijn Daercomelingen ook deden / en noch doen. En desen Man en sijn Dingszoude leefden daer naer noch veel Jaeren en sy wonden noch hyn kinderen hy malkanderen / ense sterven heyde op eenen dag / en sy wierden te saemen in een graf gelegd.

E E N A N D E R.

Een Weduwe van de gevangnisse, ende grooten overval verlost.

Het was een Weduwe in een stad / die tot S. Anna seer behoort was / en sy hadde een gewoontz dit te seggen: Jesus, Maria, Anna helpt my. Soe ist geschied dat haer den Heere des Lande dwang met geweld

gewelt tot swaeren ongeluonelyken dienst. En om dat zy 't niet doen en konde / liet hysse bangen / en bezogge haer het leven te nemen. En als zy in de gevangnisse sat was zy seer bezadig / en om dat haer niemant te hulpe quam / aenriepse de heylige Moeder Anna; en die verloste haer s'anderbaeggs uyt de gevangnisse / en bezogte in de kerke / en in den selven nacht stierben al de Beesten van den Heere. Smozgens als hy dit vernam was hy verwonderd. En kozten tijt haer naer / als hy sag dat de Webulue uyt de gevangnisse in de kerke was gekomen / seyde hy: Den vyand heeft dese Vrouw uyt de gevangenis verlost, door waer is my desen nacht groote schade gedaen in mijn Beesten. Hierom gaet aenstonts (seyde hy tot sijn dienaar) en grypse ende suytse in den sterken Thoren dese stad, ik zal haer doen lyden, en betaelen de schade, die my in mijn Beesten om haeren 't wille geschied is.

De Dienaeren grepen haer sonder hermherthighend en sleurden haer in eenen diepen Chozen / en als 't avond was ging den Heere hy de Webulue in den Chozen / en bede haer jammerlyk pynigen / en de Leven bezeken / ende bezogge haer met wat subtelheyt zy al sijn Beesten gedood hadde / en hoese uyt de gevangenis gekomen was? Sy seyde: Van de dood der Beesten en weet ik niet, maer ik weet wel dat S. Anna my verlost heeft uyt de gevangnisse. Sy en woude niet meer spzeken / hoe seer dat hysse pynigde of niet.

Als den Czau sag dat hy niet meer uyt haeren mond krijgen konde / wierd hy raefende van hoogheyt / en hy bede al de Asere Ketenen / die op 't slot waeren aen haeren hals hangen / en hy seyde al spottende: Dat nu kome u barmhertige Anna, en u helpe uyt dese gevangnisse, want ik sal u morgen laeten verbranden, al soude ik dit slot daer aen

avontueren, ende met u laeten verbranden, en ik zal zien oft Anna magtiger is als ik.

Coen ging hy toornig van haer / en lietse met de Asere Ketenen aen haeren hals. Terstont quam S. Anna, en die verloste haer van al de Ketenen / ende maekte haer gesond in haer Leven / die met vzeede pynen gequetst waeren / ende bezogt haer uyt den Chozen wederom in de voornoemde kerke; En dien selven nacht stierf de vrouwe van den boozseyden Heere / en sijn twee oudste Sonen.

Smozgens als hy dit hoorde wierd hy met meerder rasernge ontsteken van te bozen / en seyde: Alle de plagen komen my van dees vermaledyd wyf die ik in de gevangenis heb suten. En toen bede hy sijn knechten veel stroey en hout in den Chozen bezagen / om haer te verbranden / en hy seyde: Gaet aenstonts, want blyfse langer levendig, dan zalse my met de heel stad nog dooden.

Als de knechten met 't hout en Stroey gelaeden aen den Chozen quamen / bonden sy hem open / maer de Webulue en kondense niet / en als zy in het slot quamen / daerse in gehoeyd gelegen hadde / roken zy eenen seer soeten en aengenaemen reuk / haer zy hun af verwonderden. En ook merkten zy / dat alle dese wonderlyke dingen geschied waeren / door de boozspzake van de heylige Moeder Anna. Sy vielen terstont op haer knien en aenriepen S. Anna en hielosden haer altyd te eeren en te dienen / ense gingen noyt meer hy hunnen Heere.

Als den Heere hoorde / dat de Webulue wederom in de kerke was / nam hy 13. van sijn knechten / en hy liep met hun / als eenen rasenden naer de kerke / en als hem de Webulue in alsulke gestemisse sag komen / wierdse verbaerd / niet wettende waer loopen wilde / om haer te salveren.

Sy liep aenstonds naer den Wutaer daer 't Beelst op stont van S. Anna, en daer klomse op / en se riep met luyber stemme: Jesus, Maria, Anna helpt my. Als den hoosen Tyran aen den Wutaer quam / en haer met geweld daer af wulde trekken / beschubbe haer S. Anna onder haeren Mantel. En als hy haer hooghend / met geweld hun alle kende wulde van den Wutaer trekken / sloeg hem 't Marien beelst dat op S. Annen schoot sat / soo hart op sijn hand / dat hy ter aerden viel.

En toen wierd daer eene stemme gehoozt van Jesus Beelst / dat Maria in haeren schoot hadde / sprekende tot den Tyran: O hooveerdigen Tyran, waerom arbeyd gy, om te vernielen, ende onder den voet te treden de Dienst-maegd van myn Groot-Moeder, 't welk soo onmogelyk is, als 't u te vernielen is de Sterren des Firmaments, ende om dat gy verstaen soud, dat ik stryden sal voor de gene die S. Anna myn Groot-Moeder eeren, soo zult gy desen dag met u Slot verbranden, en de Dienst-maegd van myn Groot-moeder sal u Land besitten.

En als hy dit gesend hadde / begonst het Slot van stonden aen te vanden / en den vanden nam den hoosen Tyran uyt de kerke / en wierp hem in het vier / ende alle 't volck / die dat groot Mirakel zagen eerden voortaan S. Anna, en stelden in haeren Feest-dag verlyt te vieren / ende ter eeren van S. Anna wierd dese Wezuwe gekosen voort een Wezuwe des Lands / soo datse regeerde 2. Jaeren in grooten vrede; en naer dien tijt wierd dat selve Land van een Wezuwe geregeert / tot gesdenkenis van dit groot Mirakel.

EEN ANDER.

Eenen Jongeling die S. ANNA van jonge plagt te dienen, is van den duyvel verlost.

DMer is geweest eenen Jongeling die van jonge af S. Anna seer devotelyk diende / die plagt alle Dingsdagen een heel Misse op sijn knien te houren / ter eeren van S. Anna. Hy plagt ook sijn penningen aen den armen te geven / als hyse had ter eeren van Jesus, Maria, ende Anna. Hy had weynig tijdelijk goed / en hy studeerde neerstig / en als hy eenige van sijn mede Studenten sag van goede natuere / soo vermaende hyse / datse S. Anna tot haer Matroone kiesse souben / en haer devotelyk dienen met sulken vermaeninge trok hy veel lieden / om S. Anna te eeren. Dit kende den vanden / en openbaerde hem in de gebaente van een magtig Heer en hy seide: Sone my dunkt dat gy een arm leven leyd, siet klimt op dit Pærd, ende ryd met my, ik sal u den kost geven, en dient my getrouwelyk, ik sal u ryk maeken. Als desen Jongeling dit hoorde / wierd hy vlyde / en hy begot dat S. Anna daer hy goed betrouwen op had dit aldus geboegd hadde / en hy klom vlydelijk op 't Pærd. En den vanden bezogt hem in een bosch verre van de stad / op een stede daer 't schoon en kostelyk scheen te zyn: en daer sag den Jongeling groote vzeugd geschieden / met Berpen / Luyten / Crommelen en met ander lieffelyke sangen. Dals sag hy daer overvloeyghend van spijse ende vrank. Als hy dit sag soo wierd hy seer vlyde / en dede gelijck die ander deden / alsoo dat hy ten laesten Jesus, Maria en Anna vergat / ende ging bagehlyk jagen in 't bosch en hy begaf hem ganschehlyk

tot nbelheyt beser werelt in stelen en huzen / alsof dat hy hem in alle hoose werken verlijbe. Ende als hy sootbanig hoog leben seben jaeren lang geleyt hadde / quam den buybel tot hem / en bier hzaeghe: Sone weet gy wel wie gy gediend hebt? Jae (anthwozbe hy) ik heb u gediend, en ik wil u nog dienen, indien 't u beliest. Den buybel seyde: Gy weet wel wie ik ben, en gy kent my wel, is 't niet soo? Den Hangeling antwozbe: Ik en weet uwen naem niet, maer ik sien wel dat gy eenen magtigen Heere zyt. Den buybel seyde: Mynen naem is Sazel, en ik ben den duyvel, en 't zyn al du yvelen die met my hier zyn, maer en vrees niet, zy en sullen u geen quaed doen. Maer om dat gy daer naer niet en soud seggen, dat ik u bedrogen hebbe: daerom segge ik u dit van te voren. Wilt gy langer by my blyven, dat kont gy doen, maer gy moet eerst versaeken Jesus, Maria ende Anna, en dan sult gy eenwelyk met ons sulke blydschap genieten, gelyk gy nu gesien ende geproeft hebt, en gy zult ons gelyk zyn in alle dingen.

Als den Hangeling bit hoozbe wiert hy verhaert; den buybel bit sienbe / hzaeghe: Waerom vrees gy? Wat is u geschied in al dien tyd dat gy by my geweest zyt? Weet gy iet segt het aenstonts? Want al heet ik quaed, ik en ben nogtans niet quaed in alle myn werken, gelyk gy gesien hebt. Wilt gy by my blyven, ik sal u verheffen, ende seer groot maken, en gy sult ook sulke vreugd menig jaer genieten mogen, en ik sal u meerder maken op dese wereld, als S. Anna doen kan oft gy altyd in droefheyd dienen soude, want haer ryk en is van dese wereld niet, soo uwen Godt ook gesproken heeft. Hierom ontfangt myn gaven en dient my in dese wereld, want zy my toebehoort. Den Hangeling seyde. Ik wil u geerne dienen, ende

ende by u blyven in dese wereld, gelyk ik nu lang gedaen hebbe.

Den buybel seyde: Gy zyt immers geleert, en gy weet dat in 't Evangelie staet, dat niemand twee Heeren van pas kan dienen, daerom wilt gy my dienen, soo moet gy uwen Godt versaeken. Als den Hangeling bit hoozbe / seyde hy: Ik wil liever mynen Godt dienen ende penitentie doen voor myn sonden, op dat ik daer naer blydschap met hem hebben mag, als dat ik met u versinke in den afgrond der hellen.

Als den buybel bit hoozbe thoozbe hy hent een hzeesselijke gebaente / en hem opnemente / seyde: Verlaekt uwen Godt, oft ik worpe u in de Zee. Den Hangeling verbaert zynbe / seyde: Moet het aldus zyn- soo gy segt, soo begeer ik vier dagen respyt, op dat ik eerst myn Vrienden goeden nacht seggen, en dan sal ik weder komen, ende uwen wille doen.

Den buybel bit hoozbe hzaegt hem hy be stadt haer hy pleeg te wonen / en seyde: Gaet ende doet dat gy geseyd hebt, ende naer vier dagen komt hier weder, ik sal u soo lang verwagien. Den Hangeling ging hzoebig in de Stabt / en als men hem hzaeghe waer hy dese seben jaeren gewest hadde soo en soude hy bit niet seggen / maer hy seyde: Ik moet daer weder henen reysen, en hy seyde zyn Vrienden al weenende goeden nacht.

En als den vierden nacht quam meijnde hy in de Kerke te gaen / om te groeten zyn Matroone Anna, maer niet herbenbe haer in gaen biel og sijn kinen booz be Kerke-beur / ende seyde al weenende: O lieven Heere, ik mag wel weenen, om dat ik sulc eenen dienst aengenomen heb, en daer toe bedwongen ben myn Matroone S. Anna te laeten.

Enen bogt hem dat hy hoozbe seggen: Lieven Vriend

Vriend, al woud gy my laeten, ik en wil u niet laeten; komt met my in de kerke, en belyd uwe sonden. Hy beke alssoo / en seyde: O eeuwigen Godt, 't is my leed dat ik u vergramt hebbe, en ik versake den boosen geest, met al sijn geselschap. Woortz daer naer quam den duyvel in de kerke tot den Jongeling met groot gerugte / ende greep hem hy zyn kleederen / en wulde hem uyt de kerke trecken. Den Jongeling begost jammerlyk te roeyen en de klosteren luyden van selfs soobanig dat al 't volck quam gelaopen. En als hy dese wonderlyke dingen sagen waerense verbaert / soo datse kleeden staen.

Den duyvel trock met geweld sijn kleederen uyt / en daer naer wulde hy hem met geweld uyt de kerke trecken / maer terstond veranderde hy in de gedaente van eenen swarten hond. Als den Priester sag dat den Jongeling verlost was van des vyants handen / leude hy hem booz 't H. Sacrament / en daer naer viel hy booz den Priester op zyn knien / hem biegtende met herauw van zyn sonden.

Den duyvel dit sene riey met een vreeslyke stemme: Hoe lang sal dit nog dueren? Soo dat al 't volck van verbaertheit uyt de kerke liep. En als den Priester den Jongeling geabsolueert had / vzoegt hy hem booz 't S. Annen Belst / daer den duyvel stont. Toen seyde den Priester tot den duyvel: Siet hier den Jongeling, neemt nu van hem dat u toe behoort. Den duyvel riey: Ik en heb nu van hem niet, ik en kan hem niet sien.

En terstond verduweu hy als een schaduw / en alle het volck quam gelaopen / ense loofden ende dankten Godt hier dagen lang. En daer naer wierd den Jongeling Prelaet / ende Heere van al de kerken die in 't Land waeren; en hy liet ook veel kerken van nieuus opzegten / ter eeren van S. Anna / en hy was den armen gebagtig / want hy

hy liet ses Gast-huysen opzegten / ter eeren van Jesus, Maria ende Anna, en hy bleef stantvastig in haeren dienst: En als hy 116. jaer oud was stierf hy saliglyk / en wierd versaemt met de Heyligen in den Hemel / dat ons Godt wilt gunnen / booz de verdiensten van Maria ende Anna, die geheneblyt moeten zyn in der eeuwigheyt. Amen.

E E N A N D E R.

Eenen gevangenen verlost door S. ANNA, dit Mirakel is beschreven van eenen Cathuyser, die dat Kennelyk was.

TEr eeren van Godt Almachtig / en Maria zyn geheneblyte Moeder / wil ik alle goede menschen die S. Anna lief hebben / vertellen een mirakel het welck my kennelyk is / en gehoozt heb uyt den mond van die 't gehent is. In 't jaer 1418. was 'er eenen man groot en schoon van lichaem en ook wel geleert in de Regten / seer bevoet in menigerley oeffeningen der heyligheyt / geheeten Meester Jan gehozen uyt Saxe / uyt dat Edel Graefschap van Hoeye.

Desen had geweest Cancellier van de Koningen van Denemeken / Sueden en Nozwegen. En om dat hy een wys geleerd man was sag hy wel / dat hy in soobanigen staet Godt niet gerust konde dienen / en kaerom gaf hy zyn officie ober aen een ander en vessebde hem in alle Godtzugtige werken / als in bibben / vasten en in Pelgrimagien en Bedaerden te doen nu tot S. Jacobi in Gallicien / te S. Denis in Frankryk / nu te Roomen en daer naer te Jerusalem / om 't H. Land te besoeken / en

ook met grooten artheyd ende perijckel in de Zee en in de Woestijnen daer hy booz en ober reynde. Ende selben plagt hy ober twee oft dzy bagen op een stebe te toeben. Soo is 't geschied in 't Jaer boozschzeben / dat hy met sommige andere dat H. Land besogte. Ende als hy daer was / en de Sarazynen dit nog onder haer magt hebben soo is 't geschied dat hem eenen Sarazyn groot ongelijk en geweld aen dede sonder sijn schuld / het welk den ebelen Pelgrim niet lyden konde sonder turbatie / soo dat hy met sijnen Pelgrims staf / uyt haestighyde onbedagt den selven Sarazyn swaerlyk sloeg / soodanig dat hy daer af quam te sterken / sonder dat hy den wil hadde om hem booz te slaen / maer men plagt te seggen : Het slaen valt misselijck / en alsoo is 't hier ook geschied. Als dit ongeluk albus onnooselijck geschied was / soo is Jan boozsynd en sijn mebe Pelgrims seer liebzoeft geweest / sozgende booz 't gene dat er naer volgen mocht. Soo wierd Jan gebangen van de Sarazynen / en wierd booz den Geger gebzoogt ende ter dood beroozbeeld. Sijn mebe Pelgrims en Boezberg artheyden seer om hem te verlossen / en hadden de vzienden van den genen die booz geslagen was / en ook den Geger / ende hoden hem gaden / dat hy hem dzy laeten wilde / aengesten dat sonder opset en onnooselijck geschied was maer al haer smeeken en mocht niet helpen / zy wilde nergens na hoozen / maer wilde hem gebooz hebben. Als zy geen genaede verwerben en konden / seheyden zy met boozheyde van hem / en gingen d'een pootte uyt de Stad / en Jan wierd d'ander pootte uytgeleyd daer men hem onthoofden soude. En al was Jan in grooten angst / nochtans had hy grote hope verlost te wozben booz hulpe der Heyligen / die hy plagt te dienen / namentlyk soo had hy goet

betrout

betrouten in S. Anna die hy plagt te dienen / ende riepse dijctig aen metter herten / want hem booz ten angst de spzaek ontging : ende had albus : O alder-goedertierigste Vrouwe Anna, wilt mijn ontermen in mijnen uyttersten nood, en komt my te hulpe, gelijk ik in u betrouwe, en nu ook zonderlinge behoefte, en is 't dat ik niet weerdig en ben dese schandelijke dood voor by te gaen, zoo verwerf my aen Godt voor by te gaen d'eeuwige dood. Als hy dit gebed met'er herten gesproken hadde / en was gekomen ter stebe daer men hem onthoofden soude / soo scheen dat daer een groote Verbbeydinge geschieden / met omloopen van groote winden / in den welken hy oppgenomen en weg geboert wierd in de logt uyt sijnder vyanthen handen / en wierd neder geset daer sijn Mebe-pelgrims uyt-gegaen waeren / hy was dzy van alle handen daer hy te bozen mebe gebonden was / sonder eenig verbulg van sijn vyanthen / die hy daer na niet meer en sag / ende was lijche hoden maeten : Als hy dan sag sijn Mebe-boezberg haestelijck booz hem gaen / soo riep hy met luyder stemme hegeerenbe dat zy een weynig toeben wulden en hem verbejden. Als zy dat roepen hoorzen wierden zy verbaerd / want zy niemant en sagen / en meynen dat Jan haeren geselle nu al gebooz was. En want hun bogte dat sijn stemme was soo twijffelden zy oft hy het waeragtelijck was of sijnen geest : Zy en gingen niet te min / albus twijffelenbe / haestelijck booz. Jan liep ras aen / en riep luyde / dat zy souden lijden staen. Als hy soo na by hem was / datse hem kennen konden / vzaegden zy hem / oft hy haeren geselle was oft niet; hy sende : Ik ben 't waeragtelijck, en wilt niet vervaerd zyn. Doen vzaegden zy hem hoe hy verlost was / toen sloeg hy sijn handen te samen / en uyt groote lijbschay sijns herten / met

schzeben

schreyende oogen / seyde hy tot hun: O myn beminde Broeders, dankt met my de H. Anna, want sy my verloft heeft van de dood, en uyt de handen van myn vyanden. Ende vertelbe hun als booschzeden is. Doen vielen zy te saemen gelijck op haer knien / ende met gebouwen handen dankten sy S. Anna / booz de groote goebertierentheyd die zy hun bewesen hadde. Uyt dit exempel ende Mirakel / en uyt de andere die booschzeden zijn / kan een iegelijck merken van wat groote magt de H. Anna booz Godt is / waerom dat men haer met recht in grooter eeren hebben sal / en haer met vertrouwen aenroepen in alle behozingen en nooden / want zy seer maghe ende goebertieren is.

E E N A N D E R.

Een Mirakel dat eenen Schipper van Sluys voer met veel voiks naer Engeland, en by naer verdronken was, en by hulpe van S. ANNA te Land quam.

E Enen Schipper boer van Sluys met veel volck soe Geestelijck als Wereltlijck naer Engeland. En als zy in de Zee quamen / soo is 't nebesagtig en buysier gemozben / soo dat sy nauwelijck en wiste waer zy waeren / den avond genaeckte ende den wind stilbe / waerom zy seer vreesben. Den stierman seyde: Ik weet dat wy niet verre van 't land en zyn maer ik en weet niet, oft ik te hooge oft te leege gevaeren ben, om de have te vinden, het naekt den avond, goeden raed waer ons goed. Ten lesten stont haer op een onweber / en zy en kosteu niet sien / om dat 't soo donker was / waer datse waeren / hierom wapten zy al-te-samen in druk en lijden. Doen was haer

haer een van hun allen in het Schip / die seyde: Laet ons met goed betrouwen al-te-samen op ons knien vallen, ende aenroepen de H. Anna, en laet ons beloven haer te beloecken, als wy weder te Sluys komen, met ons Offerhanden, ende doen onse bevaerd voor haeren. Antaer wy sullen gratie verkrygen oft ligt om te sien waer dat wy zyn, en wy sullen verblyd worden: want S. Anna is een sonderlinge hulpster voor alle de gene die in eenigen nood haer aenroepen met vast betrouwen. En als hy dit geseyt hadde / soo krom den Schipper knien op het hoogste van den mast / om te sien oft hy eenig land konde sien / en al de gene die in 't schip waeren vielen op haer knien / bebodelijck roepende tot onsen Heere: Jesus, Maria ende Anna, om troost ende hulpe te verkrygen / een iegelijck van hun lieben sag neerstelijck toe. Doen zy aldus in haer Gekied waeren / is hun gratie en blijbschap gekomen in deser manieren. Alle de gene die in 't Schip waeren / sagen met hare oogen dat den Hemel open ging met klaerheyt der Sonne / soo dat zy het sagen / ende kennisse kregen waer zy waeren. Doen vzaeghen zy den stierman: Lieven vriend wat dunkt u, hoe is 't, waer zyn wy nu? Hy antwoorde seer blijbelijck: Lieve vrienden en sorgt niet, het is nu goed, Godt zy geloof, en de H. Anna, die ons dese gratie verleent heeft, dat wy groote klaerheyt verkregen hebben, daer ik my seer af verblyde, want hadden wy nog eenen korten tyd sonder licht gebleven, wy hadden moeten verdrieken, want wy zyn te leege gezeylt. Ende als hy dit geseyt hadde nam hy sijnen rours / om alsoe in de Have te komen / alsoe hy volck beke / ende terstont waeren zy het licht gunt / ende boeren met groote blijbschap in de Haven / en dankten Godt ende S. Anna met Maria, dat zy de Haven hadden gebanden / en haer leuen behou-

den. En als zy weber thung quamen / beben zy haer Offerhanden dooz S. Annes Wuaer / gelyk zy verlooft hebben en gaben al het volk te kennen / hoe zy van het verrijkel des doods verloft waeren / dooz de verdiensten van S. Anna: dit mirakel wierd geschzebe en gehangen dooz S. Annes Wuaer / en daer dooz wierden ook veel menschen getrocken tot haeren dienst gelyk my ook een beboot Pziester gesejt heeft / die selver in 't doozschzebe Schip was / doen dit Mirakel geschiede / en ik heb 't uyt sijnen mont geschzeben / daer af Jesus, Maria ende Anna, gebenedygh moeten zyn in ber eeuwigheyt / Amen.

E E N A N D E R.

Een Mirakel van S. ANNA, bewesen aen een jonge Weduwe die ontschaekt soude worden maer door S. ANNA verloft wierd.

HEt was een rijck edel wel geboren Man / die hadde een schoon Dogter / seer beugbelijck in alle manieren / en was ook seer beboot in al haer gebeden. Haer Oubers gaben haer eenen Man / die niet lange leefde. Daer naer wierd haer eenen anderen gegeven die Gode ook haelbe / eer zy 18. jaer out was / toen nam sy in haeren sin datse nog eenen Man nemen soude ter eeren van de H. Anna, en waer 't dat Gode ook dien Man haelbe / soo wilde zy nimmermeer eenen anderen nemen. Soo trouwde zy den berden Man / daer zy ook af verooft wierd / overmits de doot / die niemant en spaert / eerste 20. jaeren out was. Toen hadse Gode dat zy dooztaen in vzebe mogt leven en hem behaegelijck dienen in haeren Weduwelijcken staer haer leven lang. Sy begaf haer neerstelijck tot Gods diensten / als Missen / Sermonnen en andere Getijden

der D. Kerke blyctiglyk te hoozen / en was daer in seer beboot.

Dier naer wierd dese weberom versogt tot den Houwelijcken staet van den vierden Man / maer zy wilde haer opset niet lijkken. Als desen vierden Man sag / dat hy haer niet bidden en smeeken niet krijgen en konde / kreeg hy een veel sterke Mang tot hem / om haer te ontschaeken / ende met geweld te ontboeren. Op eenen morgen stont als sy gewoon was naer de Kerke te gaen / hadden zy haer staen wagten / om haer te ontschaeken.

Maer soo zy haer handen uytstaken om haer te grijpen / riepsse met luyter stemme : O H. Moeder Anna, wilt my behoeden ende beschermen. Dan stonden aen soo openbaerden haer als een schoon Vrouwe / met een groote schaere volck. Als de schakers dit sagen wierden zy verbaert / en liepen weg. De Weduwe dit sienbe / dankte Jesus, Maria ende Anna, daer zy alle haer geloobe ende vertrouwen op stelde / datse verloft was uyt de schakers handen.

Cermylen zy albus hiesig waeren met loopen / ontmoeten haer des Heeren Knechten en die vingers / en tynben haer op / datse eenig quaet gedaen hadden / wantse liepen oftse dul geweest hadden. Zy en wonden het niet lijden / daerom wierden zy gegynigt en toen beleben zy / datse begouft hadden / en niet vollyagt. Toen vzaegde haer den Knecht / waerom zy 't niet vollyagt hebben / Sy antwoozden : om datse S. Anna aenriep / als zy haer aentasten wilden terstont daer een overschoon Vrouwe gekomen was / met veel volck hy haer / en datse daer af soobanig verbaert wierden / datse de vlugt namen.

Als de Knechts dit hoozden wierden zy terstont verwesen / om het geweld datse hebben bestaen te doen.

doen. Op den eersten nacht haer naer quam de
 V. Anna by dese Weduwe / aen haer liebbe haerse
 sag en stiep / en seynbe : Weest gegroet myne Vrien-
 dinne. De Weduwe wierb verschijkt / toense die
 Eertuerbige Vrouw / met een seer groote schaere
 van volk sag staen booz haer liebbe. S. Anna
 hzaegbe / oft zy haer wel kende ? De Weduwe
 antwoorde : Neen.

S. Anna hzaegbe : En weet gy niet wie u gisteren
 verlost uyt de handen der Schakers ? Zy antwoorde
 wederom : Neen, maer ik had een groot betrou-
 wen op de H. Moeder Anna, die ik aenriep, om
 hulp en bystand. S. Anna seynbe : ik ben 't die u giste-
 ren verlost uyt de handen der Schakers, ende ik
 kome om u te verkondigen, hoe dat dese Schakers
 gevangen zyn, ende verwesen ter dood. Den Reg-
 ter sal Boden senden, om de waerheyd te weten,
 hoe zy met u geleest hebben, daerom lieve Dog-
 ter spreek voor hun, op datle niet gedood en
 worden, om uwen t'wille.

De Weduwe seynbe : O uytverkoren Edel Vrou-
 we, zyt willekom met alle u geselschap, nu, ende
 tot allen tyd. O H. Moeder Anna, hoe sal ik u
 oyt ten vollen kunnen danken, voor 't weldaet
 dat gy my gisteren gedaen hebt, my verlossende uyt
 de handen der Schakers. O H. Moeder wilt my tog
 behoeden, op uw stelle ik alle myn betrouwen,
 verleent my tog dat ik u myn leven lang mag
 dienen in Weduwelyken staet.

En seynbe S. Anna : Dogter weest te vreden,
 ik sal u bystaen, en al de gene die my dienen sullen
 hier op der aerden, en sullen noyt gebrek hebben van
 tydelyke goederen, en hier namaels sullense krygen
 de eenwige. Als S. Anna dit geseyt hadde verdwene-
 se. Sanderbaegs sond den Regter Boden aen de
 Weduwe / om te vernemen / en hoese gebaeten was.

De

De Weduwe seynbe : Ik sal u de waerheyd zeggen,
 maer ik bidde u, dat gy hun niet en laet dooden,
 want het sullen nog heylige Mannen worden. En
 boozt's gaf-se getuygenisse van't gene dat'er geschiet
 was. Toen giugen de Boden naer huyse / ense vertel-
 den aen den Regter / al dat haer de Weduwe
 geseyt hadde.

Als den Regter dit hoorde liet hy de gehan-
 gene los / om de Weduwe wille / en zy giugen
 in een Clooster / en beben penitentie / en wier-
 den heylige Mannen / ense dienden al haer leben
 lang de heylige Moeder Anna, met Jesus, ende
 Maria. Peggelijks bebe ook de Weduwe / ense
 leefde daer naer nog 15. jaeren / en toen stierf-se /
 ense hoer hy Anna met haer geselschap die zy
 gebient hadde. Daerom liebe vrienden loofst en
 diend de V. Moeder Anna / want zy haer Die-
 naer bystaet in den noot / en maektse rijk hier
 op der Werden / met tijdelijk goet / ende hier
 naer met haer ewig goet / 't welk ons Gode
 gunne booz haer Gebieden. Amen.

E E N A N D E R.

Een Vrouw word vrugtbaer door S. ANNA.

I N Toezynen is't geschiet / dat'er een rijk paer me-
 nig jaer te samen in den Houtwelyken staet ge-
 weest hebben / en zy konden geen huzt krygen /
 haer zy groote ongenugte in hebben. Zy haben
 Gode bagelijks / om een salige huzt / maer zy
 en wierden niet verhoort. Ten lesten quam daer
 een arm Vrouwken aen 't huyse van een rijke
 Jongvrouw / en dit arm Vrouwken had hy na
 alle jaeren een kind. En daerom hzaegbe de rij-
 ke Jongvrouw : Lieve vriendinne hoe komt dat gy
 100

loo veel gratie by Godt hebt, dat hy u zoo menige schoon Vrugt verleent, ende my geene, nogtans heb ik eenen goeden en schoonen Man? Daerom begeer ik van u om de minne Gods, weet gy my eenigen raed te geven, doet dat? De arme Wrouwe antwoorde: Jae lieve Jongvrouw, wilt gy mynen raed doen, gy zult vertroost worden? De Jongvrouw besloofde haeren raed te volhengen: En toen seide de arme Wrouwe: Bid de H. Moeder ANNA, en doet dagelijks iet tot haerder eeren, zy sal u vertroosten en verblyden, want zy is een zonderlinge troosteresse van alle bedrukte herten, die in haer betrouwen ende haer dienen.

De Jongvrouw sprak: O Vriendinne ik zal sekerlijk uwen raed doen. Toen nam de Jongvrouw vooz haer een Geheb dagelijks te lesen ter eeren van S. Anna En als zy dit derde wierde hebzigt eer den 20. nacht vooz hy ging / haer zy seer vlijde om was. En toen lietse een Wels maeken ter eeren van S. Anna, en sette dat in S. Jacobs Kerke / en las dagelijks haer geheb daer vooz.

Het geschiede daer naer als den tijt naekte / dat dese Jongvrouw haer vzugt haeren soude / en haer bogte dat de vzugt selier was / soo lietse haer dagelijks Geheb van S. Anna agter / waerom zy ook verloor den troost van S. Anna. De negenste maent ten eynde komende soo haerde dese Jongvrouw een boob kind. Daer en had noyt te voren soo groote vlijdschap gesweest in 't vzaggen van de vzugt / van daer nu vzoefhijde was.

Haeren Man vol vzoefhijde en in coler zynde / sprak dese spijtige wouwe tot S. Anna: O Heylige Vrouwe Anna, door den dienst die ik u gedaen hebbe, en had ik niet betrouwt dat gy my in dezon druk zoud gebrogt hebben, en gy hebt ons verleent een onbequaeme vrugt. Als zyn Wyf hernam / dat hy

hy op S. Anna seer gestoort was / seintense: Lieven Man gy sijt verdoot, dat op zoo mogende Vrouw als S. Anna is, gestoort zyt, ten is haer schuld niet, maer 'tis mijn schuld, soo ik u seggen sal. Gy weet hoe ik door den raed van 't arm Vrouwken, de H. Anna plagt te aenroepen, om een vrugt te krygen, en doen ik wist dat ik met een Vrugt begaest was liet ik het Gebed van S. Anna vaeren, al oft ik haer niet meer van doen hadde, en daerom heeft sy my ook laeten vaeren, ende hierom is dese vrugt in my gestorven. Hierom, o lieven Man, ten is S. Annen schuld niet, maer het is mijn eygen schuld.

Als hy dit hoorde bekende hy sijn schuld / en had S. Anna om vergiffenis / en om datse haer gratie ende mogentheyde / aen dit boob kind thoonen wilde. O groote goedertierentheyde ende mogentheyde van de H. Anna! terstont soo wierde het boob kind weder levende. De vzeugd en de vlijdschap die daer was / is onbeschryffelich. Met groote weerdighheide ging men dat kind Doopen / en 't wierde genoemt Anna / en 't leefde daer naer menig jaer. Hierom lieve Vrienden / wilt de H. Moeder Anna eeren / op dat gy in desen tijt / vooz haer getullich moogt zyn / ende hier naermaets verkrijgen het eeuwig leven. Amen.

E E N A N D E R.

Eenen Jongman verlost van zyne Vyanden.

Het is geschied in 't jaer 1557. in Babilon / daer toen groote Dozloge was / dat daer was eenen Jongeling wiens Oubers gestorven waeren; en dien hiel hys met knaepen en Maegden / en in dien Dozloge was hy beroost van zyn Peerden /

knegen / Schaepen ende anderen huyg-raet: daer
en-koben soo wierd hy d'yn-mael gevangen ende
geschat / ende in het eynde wierden zyn huyfen
verhant.

Coen hy de derde reyse gevangen lag / en al
zyn goed gunt was / wilde hem den genen / die
hem gevangen hadde niet aensien / om dat hy soo
jammerlyk vernielt was hy hiel hem in den stek
sitten nacht en dag gespannen met de voeten /
ende biskwilt met de handen wel bertig weken
lang / en bede hem daer-en-koben veel pijn aen /
om gels van hem te hebben / dat hy niet en had-
de. Sy beden hem soo groote pijn aen / dat hy
het leven niet en hadde konnen behouden / Ende
hem Gode door S. Anna niet verwaert / die hy
verlooft hadde te dienen / en te eeren / die hem ook
in zyn pijn vertraoste / en uyt de gevangenisse
verloste.

En om dat hy al zyn goed gunt was twist hy
geenen raet / wat hy beginnen soude / om den kost
te krijgen. Hy gink in 't Klooster genaemt Her-
kenrode / gelegen in 't Land van Tynk / en als
hy daer ontrent een jaer gewoont hadde / quamen
de Klooberg in 't selve Klooster suachts ten elf uren /
en sy vermoordense / en vermoordense jammerlyk.
De Mang bingense / het gels en goed naemense.
De quaet-boenberg waeren op byschien voetstap-
pen naer / hy de kamer daer desen Man lag en
sleyp.

En als hy ontwaekte van de harde slaegen die
sy smeten op de beure / hy en konde soo haest zyn
kleederen niet aen krijgen / ende ter denen uyt
loopen / hy was daer al vol byanden. Hy riep met
betrouwen aen de V. Anna / en had haer datse hem
helpen wilde. Sy verleende hem gratie dat hyse
altemael ontlep en d'ander moesten gevangen
ben.

ben. Als hy uyt sin handen was / en konde hy
uyt het Klooster niet komen / oft hy moest eerst
oer een groot wyd water: Hy wilde uyt goed
betrouwen tot S. Anna door 't water loopen / maer
als hy aen den kant van 't water quam / vond hy
daer een Schipken door hem in 't water liggen /
daer hy nogtans noch schip gesien hadde.

Hy sprong daer in / maer hy en vond geen ge-
reetschap / om mede oer te vaeren / ende de byan-
den waeren hem soo naer / dat hy uyt het schip
niet loopen dierf / om gereetschap te haelen / daer
hy mede oer komen soude. Hy riep met groot
betrouwen tot S. Anna / dat sy hem verlossen wilde
van de handen van sine byanden. Terstond voer
het schipken oer met hem sonder iemants hulpe /
en soo ontquam hy 't. Hier aen kunnen wy merken /
de groote magt en de verbiensten van S. Anna /
daerom laet ons haer getrouweylyk dienen / op dat
wy van haer beschermt worden uyt de handen onser
byanden / ter eeren van Gode Almagtig / die leest
ende regneert tot in der eeuwigheyt / Amen.

E E N A N D E R.

Van eenen Jongeling in Hongaryen die arm ge-
worden was, en hoe hy door S. ANNA
weder ryk wierd.

In Reginaldus Capellaen in Hongaryen van het
Koning Stephanos, heb dit navolgende mirakel
geschreven in 't jaer 1017. ter eeren van S. Anna,
en tot stigtinge door alle de gene die 't lesen / oft
hooren lesen / het wel ik met mijn oogen gesien
hebbe. Het is geschied in Hongaryen in een Stad
geheeten Materien oft Materien daer woonde een
Jongeling / rijt en groot van geboorte / geheeten

Emericus ontrent 20. jaeren oud. In dien tijt regneerden in dat Rijk veel plaeghe / en sijn Daber ende Moeder stierben van de Peste / en haer kinderen behalven Emericus die erfgenaem was van alle sijn Oubers goederen / die seer veel waeren. En al was hy Gadebzugtig / ende beughsaem / nog en verheste hy hem daer niet in metter herten / gelyk'er hebenbaeghs menige doen / maer bleef stantvastig in de vreesse Gods / en hy ging geerue te Kerke / hy was seer behoort ende barmhertig tot de Kerke / en den armen.

En sijn leuen behaegde Godt / die hem op veelberley manieren dikwils door tentatien ende hekozingen hezwoest heeft / gelyk 't Goud in't vier gezwoest word / om dat door Iydsaelijend sijn Cronne in den eeuwigen loon vermeerbert mogte worden / zoo heeft hy ook desen Jongeling laeten Iyben ende hekozen / gelyk Noth.

't Is door Gods geheugemisse geschiedt / dat de vier Elementen / als Vier / Wind / Verbe / en Water tegen hem opstonden ende bogten. Den Wind waegde seer sterk in't opperste van sijn huyt. Het Vier met Vlixem ende Pouder verhozande zijne Schuere / Beesten en alle sijn ander goet. Het Water quam ober den dyk / en sijn Boomgaerden ende Bzughten verhozouken die hy daer hadde. Ten lesten wierd hy soo arm / dat hy nauwelijks soo veel en behiel / daer hy af leuen mocht.

En om dat veel Menschen medelijden met hem hadden / ende niemand hem te hulpe en quam / stont hy seer verlagen in sijn herte / en ont groote mistroostigheyt bergeselschape hy hem met de trugelaers / en al sijn goet wierd onnuttelijks omgezocht / ende verquist / op sijn Oubers kleynodien naer / die gaf hy ont groote liefste eenen sonberlingen Vriend te lieuwaren.

En

En als hy de schuldenaers niet volhoen en konde / wierd hy hezwoest / en hy seghde al weenenbe: Godt is my tegen, en de vier Elementen: wat sal ik beginnen, want my niemand en troost. Coen nam hy eenen stok in sijn hand / en wylde in Belgiamagie gaen in verre Landen: als hy op het veldt quam viel hy op sijn knien / en spzack: o Heere ik bidde u is in den Hemel eenen Heyligen die bedroefde ellendige Menschen plagt te helpen, laet hem my nu te hulpe komen. En hy begonst te weenen.

Cerlijten hy lag en weende quam daer een out verhaer Man en dien seghde: Beminden Jongeling wat is de sake uwer droefheyd? Waerom zyt gy soo seer gestoort. Hy antwoorde: Wat hebt gy van doen met de sake mijnder droefheyd? Den outen Man seghde: Ik heb daer mede van doen, want ik ben hier gekomen, om u te vertroosten.

Als hy dit hoorde stont hy op / en broogde sijn aensigt / en hy gaf hem sijn armoede te kennen / niet wetende wie hy was. S. Jacob seghde: Sone wilt gy mijnen raed doen, gy sult ryker worden dan gy oyt van te voren waerd? Hy antwoorde: Vriend dat wil ik gerne doen. Den outen Man seghde: Dan moet gy van nu voortaan in groote weerdigheyt houden de H. Vrouwe Anna, want sy is de Grootmoeder van JESUS Christus. En sy helpt alle de gene die haer dienen, tot eenen eerbaeren staet. Sy troost de mistroostige, zy verblyd de bedroefde, de arme maektse ryk, de sieke gefond, en met alle Menschen die bedrukt zyn heeftse medelyden, ende sy en vermaed niemand.

Den Jongeling antwoorde: Noyt en heb ik van haer gehoort, nog ik en ken haer Beld niet, leerd my tog haer Beld kenne. Hy seghde: Haer Beld word gemackt in de gedaente van een eerbaer Vrouwe, hebbende by haer MARIA haer Dog-

S 2

tet

ter met Jesus haeren Sone, maekt haer alsulken Beld, want het is den wille Gods, dat mense over al aentoepen zal. Den Jongeling hzaegbe hem hoozts / hoe hy haer het liefst dienen soube? Hy antwoorde: Alle Dynsdagen sult gy haer dry Pater-noters, ende dry Ave Maria lesen, ende offeren een brandende Ligt voor haer Beld, dan sal u voorspoed ende geluk geschieden.

Coen hzaegbe hy: Waerom op den Dynsdag meer, dan op andere dagen: Hy antwoorde: Op den Dynsdag is zy geboren, ende op den Dynsdag is sy ook gestorven. Van toen af diende hy S. Anna, en herkocht zynen silveren Gozdel / en hy liet hooz haer een gestabig Ligt altijd hzanden / en hy liet haer Welk maken / en hy leerbe ook schryven de hzy Naemen Jesus, Maria ende Anna, en anders geen schryft en schreef hy. Waer hy quam schreef hy dese hzy Naemen aen den muer / en seybe aen de gene die daer woonden / datse daer Ligt hooz souden setten.

Hy reysden in verre Landen / ende hy wiert van een Priester ter herberge ontfangen. Coen gebiel t dat den Koning des Landt ten heyligen Grabe trok / en hy nam den Priester met hem / hy den welken desen Jongeling herberge hadde / en den Priester nam hem mede hooz zynen knecht. Coen zy te samen in de waeste Zee waeren / stont daer op eenen soo grooten storm / datse in grooten angst waeren / om te verdzinken.

Sy beben alle neerstigheyt / maer ten holly niet. Een laesten viel den Jongeling op sijn knien / en hy seybe gelijck hy gewoon was: H. Anna helpt my. Van stonden aen was daer groote stilte op de Zee. Den Koning verwondert zynbe / hzaegbe wat hy gedeben hadde / t welck hy hem seybe: Den Koning seybe: Om dat gy S. Anna zoo lief hebt, ende

zy u en ons uyt den nood geholpen heeft, daerom wil ik u kost en kleederen geven u leveo lang. Hy nam dat aen / en dankte Godt / en de V. Anna.

Enigen tijt daer naer uyt de Kerke gaende / quam hem eenen Priester in t gemoet / die zyn bebatie hermerkt hekkende / tot hem seybe: Jongeling wilt gy wel doen, gy sult u Moeder S. Anna schilderen aen de West zyde boven aen den Thoren, dan sien zy t al die in de Stad sijn, en soo kanse van ieder een ge-eert worden, en wy zullen geluk krygen.

t Welck hy bebe / en hy schreef daer hoven met groote Letteren: H. Anna helpt ons. Coen dat Welck gemaekt was / en als hy van de stellinge gaen wille / die hy aen den Choren gemaekt hadde / quam eenen wind uyt den Noorden / ende waeyde alle de stellingen van hoven neber / en als hy neber vallen soube kleeft hy lang aen de stellinge hangen. Den Koning dit siende / bebe hem af-haelen / en had hem dat hy Godt hooz hem libben wille / want hy sag wel dat S. Anna hem lief hadde / en Jesus, en Maria, want als hy neber viel / riep hy: S. Anna helpt my. Den Koning begifte hem met groote gaben. Coen trok hy na huyt en betaelde zyn schuld / en hy maekte van zyn huyt een Capelle ter eeren van S. Anna, en leefte nog 70. jaer daer naer en hy wiert Wozgermeester des Konings Raet / en diende S. Anna met gansch heren / en om haeren t wille wille hy niet houwelijken / en hy hzozt den Koning daer toe / dat hy beel Welken liet maken van S. Anna hooz geheel zyn vlyk / ende hzandende lichten daer hooz / en hy gehode dat men haer bieren soube / hooz geheel zyn Land.

E E N A N D E R.

Eenen Student van Praeg van veel ongelyk
verloft door S. ANNA.

In Hungaryen was een rijk magtig Man
van grooter geborzen / met veel geluk hier op
der Werden / die had eenen Sone genaemt Procopius
die hy seer lief had / en setten hem ter schole om
wijshend en beugd te leeren / in welke Schole hy
thuaelf jaeren was / en wierd soo grooten klerke /
dat in de heele studie / nog om de stad van Praeg
sijnz gelyke niet en was van wijshend en schoone-
hend / en was ook lief getal onder 't volck / sonder-
linge onder de Heeren Hoggemeesters ende Raets-
lieden van den Lande / die wilden dat hy altyd by
hun soude blyben. Soe was daer een Casteleyn
woonende op een Slot / die twee sunderlyke Dog-
ters hadde. Dese Casteleyn leyde Procopius dikwils
hoor met sotte woorden een van de dogters te geven
ten Egten die hem hest behaegde. Procopius was
nog jong / en wierd hebaugen met soete liefde / soo
dat hy daer consent toe gaf / maer wist luttel wat
hy dede dit stont een heel jaer eer de brylloft gehou-
den wierd / om sonderlinge saken die in 't houwelijk
ondersyoken waeren. Als Procopius Oubers dit
vernamen / wierden zy seer bedroeft / en al de Gese-
stelykheid in 't gansche studium van Praeg / be-
klaegende dat hy de schole agterlaeten wilde / ende
woorden een werelblyk Man / soo is 't geschied een
maent te voer eer men de brylloft houden soude /
dat de Maget die Procopius verloft was / stierf. Hy
hemintense om haer schoonhend / ende om het groot
goed dat hy met haer hebben soude / en daer-
om wierd hy bedroeft.

Coen

Coen seyde den Casteleyn tot hem : Weest te vrien-
den , en sorgt niet , ende en wilt zoo droevig niet
zyn , het is Gods wil aldus , want wy moeten al ster-
ven , ik heb nog een Dogter , de welke ik u ge-
ven wil met sulken voorwaerde , als gy die ander
soud hebben gehad. Dit consenteerde Procopius
ook / en stelbe sijn herte te bidden / en namyse ten
houwelijk ende trouwense / luttel bekennende dat het
sijn Oubers soo leet was. En soo geringe als hy
die getrouwt hadde / kreeg hy dat groot oer / waer-
om de Casteleyn seer bedroeft wierd / sagt raed en
hulpe van wijse Meesters / om hem gesont te ma-
ken / de welke seynen / dat hem niemant helpen kon-
de / en dat hem nacht beugd geschieden soude / om
dat hy Gode vertoent hadde / mits dat hy de
Schole en sijn leeringe agter gelaeten hadde / en
een werelblyk Mensch geworzen was. Als den
Casteleyn dit hoorde / nam hy sijn Dogter haeste-
lyk weder tot hem / in toozuigen moede / en sagt
albus : Ik en wil de oorlake van sijn qualyk vaert
niet welen nog Godt daer in vertoornen. Als Proco-
pius dit sag wierd hy bedroeft en ontstelt / want
hy was verlaeten van alle sijn vrienden en hy schaem-
de hem ook seer hoor alle het volck van de Stad
daer hy seer groot af geagt hadde geweest / hy nam
doen eenen klerk by hem / den welchen sijnen knecht
zyn soude / om te besorgen het gene hy van doen
hadde tot sijn Lichaem. En sy gingen samen uyt
haer Land in een Woestijne / in de welke sy een
Cluyse maelten / ende woonden daer seden jaer
lang in groote abstinentie / en in de bzeese Gode.
En sijnen klerk haelde hem eens ter maent / dat
hem van naede was tot sijn Lichaem / van den
schat die hy met hem gebragt hadde. Maer doen de
penningen verteert waren / doen moest het den klerk
met bibben krygen / daer zy beyde af leefden / waer-
om

om zy groeten honger leven / en dikwils malkan-
beren haer armoede klaegden eer zy teenuaem de
wereld verstozen waeren.

Ten lesten sende Procopius tot zynen Klerk ;
Siet mynen Lieben Vriend dit moet ook alsoo
wesen / laet ons de wereld gewillighlyk laeten /
enbe om Gods wille lyben alle het gene dat ons
over komt / dan mogen wy grootelyk verdie-
nen / enbe blyben hier met vzer herten in ster-
ke hope tot Godt. Den Klerk was te vzenen /
en wilde dat geerne doen. Op eenen tyd als Pro-
copius in zyn gebied sag / en in slaep viel / so
bzoomde hy van eenen boom / die hem nog beschude-
den soude vooz den regen ende quade winden / ende
spysde hem met zyn vuzten / maer wat dat bebie-
den en wist hy niet. En den selven nacht / dat hy
albus gebzooimt hadde van besen boom / soo quam
haer eenen Clusenaer vooz den wille Gods tot
hem / en had hem om herberge / het welk hy geer-
ne beede / en sende dat hy hem Geestelyke spysse
genoeg geben wilde / maer Wereltlyke spysse en
hadde hy niet. Den Clusenaer sende dat 't hem seer
wel genoegde. Als dese te samen hy een saten /
bertelbe hy hem veel geestelyke Leeringen uyt de V.
Schryftuere / en sonderlike groot onderscheyd van
sommige punten die den Clusenaer noyt gehoozt
en hadde / ende hy verwonderbe hem van zyne lee-
ringen / en hy sag wel dat het een groot Klerk was.
Doen vzaegbe hy hem naer zyn leven ende verkie-
ringe / die hy in de wereld hadde gehad. Procopius
sende hem dat van den begin tot den eynde toe / als
hoorzschreben is. Voort sende hy mede / waer 't sa-
ken dat hy eenigen raet wiste veter avontuere te
krygen / soo soude hy in hope leven zyn ziele te
rehouden / en salig ee wozben.

Den Clusenaer sende : Ik weet u raed. Na desen
174

tyd voortaan , zult gy de H. Anna dienen , ende in
zonderlinge reverentie hebben , zoo sal 't met u wel
vergaen , want zy helpt al de gene die haer dienen tot
een eerbaer leven. Procopius sende : Dat wil ik
geerne doen. En hy wierd denkenbe op den Boom
haer hy 't visioen af gehad hadde hoe dien S. Anna
beiede. Toen leerde hy sijnen Klerk hoe hy S. Anna
dienen moest / en zy maekten saemen dit Versken
in 't Latijn : O Maria Mater Dei , mox succure
ci , &c. Dat is : O Maria Moeder Gods , komt
haestelyk te hulp ; alle de gene die u H. Moe-
der Anna eeren.

En hier mede groeten zy haer dikwils en 't ge-
heerde op eenen tyd dat den Klerk eenen put soude
graben / en toen vond hy daer in een kostelyke
Bazge met eenen grooten gulden Hals-band / seer
kostelyk den welken hy bzogt hy zynen Meester
Procopius om hem daer mede te verlijden /
ghelyk het ook geschiede.

Den Koning dit hoorende rebe met veel volk
berwaerts om te sien oft het ook soo was / en als
hy in Procopius Clus quam besag hy den Hals-
band en hy behaegde hem soo wel / dat hy Pro-
copius daer vooz hadde veel Gouds ende Schats.
Procopius sende : Wy zullen wel eens worden , maer
gy moet van desen Hals-band doen slaen Gonde Pen-
ningen ; en op d'een zyde set u Wapenen die gy voert,
en op d'ander zyde het Beld van S. Anna , op datse
zoo veel te beter door 't geheel Land van alle goede
Menschen ge-eert soude worden , want zy is in der
waerheyd een getrouwe hulpster van al de gene die
haer dienen , ende zy sal my nog helpen uyt alle
mijnen nood.

Toen sende den Koning tot Procopius / dat hy
dit geerne doen soude. En hy beloofde daer-en-
hoben / dat hy ter eeren van S. Anna den alber-
175

eersten gouben Penning / die daer af geslagen soude
wezen / soude hy hangen aen sijnder Vrouwen
hals / 't welk soo geschiede. Daer naer gebiedt op
eenen tijt / datse met haer gesin uyt rijden soude /
om haer wat te vermaken / gelijcke dikwils dede /
en zy was swaer van kinde. En als zy in't want
quam / reben haer knechten d'een hier / en d'ander
daer / om gemigte te rapen / soo datse ten le-
sten alleen was.

Den arheyn van haeren haer aenkomende wist
niet wat doen maer sy wierd denckende op den Pen-
ning / die aen haeren hals hing daer S. Anna welck
opgeslagen was / en zy was hoer maeten broede /
denckende op S. Anna en sugtende herteljk in haer
selven aensijende dat Welck / en kuste dat met groote
oetmoedighen / en seyde : ô H. Moeder Anna helpt
my, want gy niemand ongetroost en laet, die u met
betrouwen aenroepen, daerom komt my tog arme
sondaereste, en ellendige bedrukte Vrouw te hulpe
in mynen nood, want ik stelle op uw alle myn
betrouwen.

Als zy dese en meer andere woorden gesproken
hadde / wierde terstont getroost / want zy haerde
een kind met lijdschap / en behiel haer gesonde le-
den. Coen den Koning dit hoorde / en ook sag /
dat sijn Vrouw met haer kind gesond was / soo was
hy seer verlijt / ende dede haesteljk in de Woestij-
ne tot de Cluyse / daer Procopius woonde / en seyde
hem hoe sijn Vrouw gebaeren hadde met haer nieuwe
gebozen kindken. Coen dankte hy Godt Almag-
tig en de V. Moeder Anna / en den Koning nam
Procopius met hem uyt de Cluyse. Soo wierd hy
een magtig Man / ende seer verheben.

En om sijn beughsaem leben wierd hy van iege-
lijk seer bemint. Koortz daer naer quam sijn Vader
ende Moeder / ende een heel Meester van de Schole
van

van Praeg / daer hy in boozlede tijden kennisse
mede gehad hadde / ende neyden en boogben
haer kinde booz hem oetmoedeljk met reberen-
tie / ende haden vergiffnisse / met datse hem eer-
tijds versmaet / en ongeljk gebaen hadden.

Coen seyde hy : En wilt my niet bidden om
vergiffnisse, want ik een arm zondig Mensch
ben, onweerdig aller eer, maer bid Godt, ende
de heylige Moeder Anna, dat 't u souden verge-
ven mogen worden, de welke my tot desen dienst
geholpen heeft, want sy helpt al de gene die haer
dienen tot een goed leven.

Als hy bekende dat hem S. Anna tot desen
grooten staet ghezogt hadde om den kleguen
dienst ende eere / die hy haer bewesen hadde in
sijn groote armoede / ende dat hy nu wel vermogt
en schuldig was / wat grooter tot haerder eeren
te doen / tot dankbaerheyt van haere welbaeden /
aen hem : soo dede hy ook alsoo / en liet tot
haerder eeren stigten Capellen / Huisen ende
Mutaeren / daer men den Gods-bienst in doen
soude / ter eeren van de V. Anna / en gaf daer
groot goed en erfelijcke Renten toe / op dat het
dueragtig soude wesen / en lijden. En hy gaf
den armen mildeljk om Gods wille tot dien
eynde sijn leuen / ende stierf saliglijk.

Wilt gy wesen MARIEN Vriend,
Ziet dat gy haer Moeder diend,
Diend haer vry met goed betrouwen,
Het en zal u noyt berouwen.

Verscheyde devote Gebeden tot de H. Moeder ANNA.

Gegroet / ge-eert en geseuebijs zyt gy heylige
luerde Moeder Anna, alderlieffste naest Godt
en Maria u Dogter / gy zyt vol van genaden / den
Heere almachtig is met u / gy zyt geseuebijs ho-
ben alle Vrouwen / en geseuebijs is de uzugt uws
Lichaems met haer Kind Jesus Christus.

Een schoon Gebed tot S. ANNA.

O Heylige Moeder Anna, gy sijt het beginsel on-
ser saligheyd: want gy hebt gedragen, en voort-
gebragt het Tabernakel der Alderheyligste Dryvul-
digheyt door wiens goetheyt ende mildheyt ons alle
goed is toekomende: O H. Moeder Anna gebene-
dyd sijt gy, want'er noyt geen Vrouwe uws ge-
lijk en is geweest: Gy hebt ons gewonnen de Moe-
der ons Heere, Hemel en aerde moeten u lof,
eere ende gebenedydinge geven: Alle Menschen moe-
ten u beminnen, alle knien moeten voor u boogen,
ende reuerentie bewysen. Alle tongen moeten u lo-
ven en danken met Maria uwe Dogter: want
Godt ende Mensch van haer geboren is. O lieve
Moeder Anna, gedenkt tog mijner in alle my-
nen nood: besonderlijk als mijn oogen zullen bre-
ken, als mijnen mond zal sluyten, en mijne tonge
niet meer en zal kunnen spreken: O soete Moeder
Anna, staet my dan by, en wilt den vyand van
my verdryven, en altoos in mijn hulpe blyven,
om de liefde Christi. Amen.

Lof-reden van den H. JOANNES DAMASCENUS.

Oratione 2. de Nativitate B. MARIE.

Let ons met de Schzistruere seggen. Hoe salig
is u Anna het Huys van David daer gy uyt gespro-
ten sijt. Hoe salig is u Lichaem met het welk Godt
ge-

gebout heeft sijn Tabernakel daer hy in wonen wil-
de, uyt het welke hy sonder zaet voort-komen wilde.

Salig sijt gy en boven maeten salig die voortge-
brogt hebt het Kind met alle saligheyd, ende wiens
Naem ook alleen zalig is, Maria uyt de welke
Jesus is voort-gekomen, wiens geboorte heerlijk,
en wiens vrugte nog meer heerlijk is bevonden.

Wy verheugen ons ook over u, ô alderheyligste
Vrouwe, want gy de beloofde hope onser saligheyd,
de vrugt van onse hope ter wereld hebt gebrogt:
voorwaer salig sijt gy, eade salig is de vrugt uws
Lichaems.

Wel te regt alle Godtvrugtige tongen pryfen
u dragte, ende alle blyde uytspreeke verheffen
uwe vrugt.

Het is seker redelijk ende aldermeest behoorlijk u
te verheffen, de welke door de Goddelijke barmher-
tigheyt de eerste tydinge hebt ontfangen, ende sul-
ken een zoo groote vrugt hebt voort-gebragt uyt
de welke Jesus gebenedyd spruyten.

G E B E D.

O Lieben Heere / gy hebt ons geseuen / dat wy
Daber ende Moeder souden eeren: daerom ist
goebertieren Saligmaker dat wy alle onse hope
en alle ons betrouwen stellen op uwe heylige On-
ders / de welke met u in de Hemelsche glorie zyn /
datse gestadelijk hoor ons sullen bidden in alle
onsen noot: Want gy soeten Jesu eerst uwe heyl-
lige Onbers seer geerne / ende alle die dese eeren /
om uwen r'wille helaest troost ende hulpe te ge-
uen in allen onsen noot. Hierom alderlieffsten Hee-
re / laet mijn geseuen komen tot uwe Gobbelijke
Majestent / hoor den alderlieffsten wille uwer glo-
rieuser Dogter Maria, uwe Moeder met haere
Onbers; op dat wy ons te saemen eeuwelijk met
hun magten verlijden. Amen.

LITA-

LITANIE
VAN DE H. MOEDER
ANNA.

H Eere / ontfermt u onser.
Christe / ontfermt u onser.
 Heere / ontfermt u onser.
Christe / hoorz ons. **C**hriste / verhoorz ons.
Godt Hemelschen Vader / ontfermt u onser.
Godt Sone Verlosser der werelt / ontfermt u onser.
Godt H. Geest / ontfermt u onser.
H. Anna, bid dooz ons.
H. Anna Groot-moeder ons Saligmackers /
H. Anna Moeder van de H. Maget ende
 Moeder Gods Maria,
H. Anna Arke van Noe /
H. Anna Voge des Verbonns /
H. Anna Waztel van Jesse /
H. Anna Dugtbaeren Wjngaerd /
H. Anna Van Koninglijke af-komste /
H. Anna Blijbschap der Engelen /
H. Anna Kind der Patriarchen /
H. Anna Verbult met gratie /
H. Anna Spiegel der gehoozsaemheyt /
H. Anna Spiegel der verbultighheyt /
H. Anna Spiegel van hermhertighheyt /
H. Anna Spiegel van bebotie ende Gode-
 szugtigheyt /
H. Anna Bollwerk der H. Kerke /
H. Anna Verlosser der gebangene /
H. Anna Coeblugt der sonbaeren /

H. An:

Sic hooz ons.

H. Anna Croost der gehoutube /
H. Anna Moeder der Webutuen /
H. Anna Moeder der Waeghen /
H. Anna Hade der gene die ober land reysen /
H. Anna Wekerijn der Kranken /
H. Anna Licht der blinde /
H. Anna Tonge der stomme /
H. Anna Ooze der boode /
H. Anna Vertrousterisse der bedrukke /
H. Anna Helpster van alle Menschen die u
 aenroepen /
H. Anna Blijbschap der H. Engelen Gods /
 y. Den Heere heeft de H. Anna bemind.
 x. Ende heeft haer schoonheyt lief gehad.

Sic hooz ons.

GEBED.

A ltmagtigen eeuwigen Godt / die de H. Anna
 verkozen hebt / om te wesen de Moeder van
 de Moeder van uwen eenigen Sone / verleen ons
 genaebelijck / dat wat dooz haer verdiensten tot
 het eeuwig leben mogen geraeken. Dooz Chri-
 stum onsen Heere / Amen.

APPROBATIO.

DEse Historie van S. ANNA,
van nieuws oversien, ende
op veele plaetsen verbeterd, mag
zeer profytelijk ook voor de Scho-
len herdrukt worden. Actum 19.
Julii 1621.

MAX. VAN EYNATTEN,
Can. & Schol. Antv.

